

Châm Ngôn

Mục Đích của Châm Ngôn

¹ Đây là những châm ngôn của Sa-lô-môn, con trai Đa-vít, vua Ít-ra-ên.

² Để người ta tìm đến khôn ngoan và tiếp thu lời khuyên dạy,
cùng phân biện được tri thức.

³ Để đạt đến một đời sống kỷ luật và cẩn trọng,
hành động phải lẽ, công bằng, và ngay thẳng.

⁴ Để giúp người đơn sơ được sáng suốt,
và người trẻ tuổi hiểu biết và thận trọng.

⁵ Người khôn học hỏi châm ngôn để thêm khôn.
Người hiểu biết thấy được đường đi nước bước

⁶ nếu biết ứng dụng châm ngôn, ngụ ngôn
dùng những lời khôn ngoan và những câu
đố thâm trầm của hiền nhân.

⁷ Kính sợ Chúa Hằng Hữu là khởi đầu của mọi
tri thức,
chỉ có người dại mới coi thường khôn ngoan
và huấn thị.

*Lời Khuyên của Người Cha: Tìm Kiếm Sự Khôn
Ngowan*

⁸ Con ơi, phải nghe lời cha khuyên dạy.
Đừng bỏ khuôn phép của mẹ con.

- 9 Đó là trang sức duyên dáng trên đầu con
và dây chuyền xinh đẹp nơi cổ con.
- 10 Con ơi, khi người tội lỗi quyến rũ,
con đừng nghe theo!
- 11 Khi họ bảo: “Hãy đến với chúng ta.
Rình rập và giết người!
Lén hại người lương thiện vô tội!
- 12 Ta sẽ nuốt sống nó như âm phủ;
nuốt trọn như người xuống huyết sâu.
- 13 Ta sẽ lấy đủ mọi của báu.
Chất của cướp đầy nhà.
- 14 Bạn sẽ cùng chúng ta rút thăm chia cửa;
rồi tất cả đều chung một túi tiền.”
- 15 Thì con ơi, đừng nghe theo họ!
Chân con phải tránh xa đường họ đi.
- 16 Vì họ nhanh chân theo điều ác.
Vội vàng ra tay đổ máu.
- 17 Khi người giăng lưới bắt chim,
chim khôn bay thoát.
- 18 Nhưng bọn người này tự giăng bẫy;
rồi sa vào bẫy do chính mình giăng ra.
- 19 Đó là số phận người ham lợi bất nghĩa;
lợi ấy sẽ tiêu diệt mạng sống họ.
- Sự Khôn Ngoan Kêu Lên Ngoài Đường*
- 20 Khôn ngoan lên tiếng ngoài đường.
Loan truyền khắp phố phường.
- 21 Kêu gọi nơi công cộng,
tại cổng thành, trong đô thị:
- 22 “Hỡi người khờ dại, đến bao giờ

- người mới thôi chìm đắm u mê?
Đến khi nào người chế nhạo mới bỏ thói khinh
khi?
Và người đại thù ghét tri thức đến chừng
nào?
- 23 Hãy đến và nghe ta sửa dạy.
Ta sẽ ban thân trí khôn ngoan
để con thông suốt lời ta.
- 24 Nhưng, dù ta kêu gọi, các người vẫn từ nan.
Ta đưa tay chờ đợi, cũng không ai quan tâm.
- 25 Không ai để ý lời ta khuyên răn
hay chịu nghe lời ta quở trách.
- 26 Nên khi các người lâm nạn, ta sẽ cười!
Và chế giễu khi các người kinh hãi—
- 27 khi kinh hoàng vụt đến tựa phong ba,
khi tai ương xâm nhập như bão tố,
và nguy nan cùng khổ ngập tràn.
- 28 Họ sẽ kêu cầu ta, nhưng ta chẳng đáp lời.
Họ sẽ tìm kiếm ta, nhưng không sao gặp
được.
- 29 Chính vì họ thù ghét tri thức
và không chịu kính sợ Chúa Hằng Hữu.
- 30 Họ không muốn nghe ta khuyên dạy
và khinh bỉ mọi lời quở trách.
- 31 Vì thế, họ sẽ hứng chịu kết quả công việc
mình,
lãnh trọn quả báo mưu mô mình.
- 32 Người ngây thơ chết vì lầm đường lạc lối.
Người đại dột bị diệt vì tự thị tự mãn.
- 33 Nhưng ai nghe ta sẽ sống bình an,

không lo tai họa.”

2

Ích Lợi của Khôn Ngoan

- 1 Con ơi, nếu con nghe lời ta dạy,
và gìn giữ các mệnh lệnh ta.
- 2 Lắng tai nghe điều khôn ngoan,
và hướng lòng về điều thông sáng.
- 3 Nếu con cầu xin sáng suốt,
và khát khao hiểu biết.
- 4 Nếu con kiếm nó như bạc,
tìm tòi nó như kho tàng giấu kín.
- 5 Lúc ấy, con sẽ am hiểu sự kính sợ Chúa Hằng Hữu,
và sẽ tìm được tri thức về Đức Chúa Trời.
- 6 Vì Chúa Hằng Hữu ban khôn ngoan!
Từ miệng Ngài ra điều tri thức và thông sáng.
- 7 Chúa dành khôn ngoan thật cho người công chính.
Ngài là thuẫn cho người làm điều ngay thật.
- 8 Ngài bảo vệ con đường của công lý
và che chở đường lối của các thánh Ngài.
- 9 Lúc ấy con sẽ hiểu công chính, công bình, và ngay thẳng,
con sẽ biết mọi đường lối tốt đẹp.
- 10 Khi khôn ngoan vào lòng con,
tri thức sẽ thỏa mãn tâm hồn.
- 11 Tính thật trọng bảo vệ con.
Thông sáng gìn giữ con luôn.

- 12 Khôn ngoan sẽ cứu con khỏi đường tà,
và khỏi người nói lời gian trá.
- 13 Những người bỏ lối ngay thẳng
mà đi theo đường tối tăm.
- 14 Họ vui thích làm điều xấu,
và ham mê sự dối trạ của người ác.
- 15 Lối họ quanh co,
và họ lầm lạc trong đường mình.
- 16 Khôn ngoan cứu con khỏi dâm phụ,
khỏi đàn bà ngoại tình với lời quyến rũ.
- 17 Ắ đã lia bỏ bạn đời của ắ lúc thiếu thời
và quên lời giao ước thiêng liêng trước Đức
Chúa Trời.
- 18 Nhà của ắ đưa vào cõi chết;
đường của ắ dẫn đến âm ty,
- 19 Ai đến với ắ đều không trở về.
Không ai tìm được nẻo của sự sống.
- 20 Khôn ngoan giúp người lương thiện,
gìn giữ lối người công chính.
- 21 Vì người ngay thẳng sẽ sống trong xứ,
và người trong sạch* sẽ ở đó luôn.
- 22 Nhưng người ác bị dứt khỏi mặt đất,
người bất trung cũng sẽ bị nhổ đi.

3

Tin Cậy Chúa Hằng Hữu

1 Con ơi, đừng quên lời ta dạy.

---

* 2:21 Nt hoàn hảo

- Nhưng giữ những mệnh lệnh ta trong lòng con.
- ² Nếu con làm vậy, con sẽ được gia tăng tuổi thọ, và cho đời sống con thịnh vượng.
- ³ Đừng để nhân từ, chân thật xa lìa con!
Hãy đeo vào cổ để nhắc nhớ.
Hãy ghi sâu vào lòng mình.
- ⁴ Như thế, trước mặt Đức Chúa Trời và loài người,
con được ân huệ và sự hiểu biết chính đáng.
- ⁵ Hãy hết lòng tin cậy Chúa Hằng Hữu;
đừng nương vào sự hiểu biết của riêng con.
- ⁶ Trong các việc làm của con, hãy cầu xin Ngài,
và Ngài sẽ hướng dẫn con trong các nẻo con đi.
- ⁷ Đừng khôn ngoan theo mắt mình.
Hãy kính sợ Chúa Hằng Hữu, xa lánh điều ác.
- ⁸ Như thế, thân xác con sẽ mạnh khỏe
và xương con được cứng cáp.
- ⁹ Hãy dùng tài sản và hoa lợi đầu mùa
mà tôn vinh Chúa Hằng Hữu.
- ¹⁰ Như thế, kho thóc con đầy đầy,
thùng chứa rượu mới tràn đầy.
- ¹¹ Con ơi, đừng coi thường sự sửa phạt của Chúa Hằng Hữu,
đừng bực mình khi Ngài trừng trị.
- ¹² Vì Chúa Hằng Hữu sửa dạy người Ngài yêu,
như cha đối với con yêu dấu.

- 13 Phước cho người tìm được khôn ngoan,
vì nhận được sự thông sáng.
- 14 Vì được nó có ích hơn được bạc,
và sinh lợi hơn vàng.
- 15 Khôn ngoan quý hơn hồng ngọc;
không có gì con ao ước sánh kịp.
- 16 Tay phải của khôn ngoan có trường thọ,
còn tay trái có giàu sang và vinh dự.
- 17 Các đường của khôn ngoan đều thích thú;
mọi nẻo của nó đều an vui.
- 18 Nó là cây vĩnh sinh cho người nắm lấy;
và hạnh phúc cho ai giữ chặt.

- 19 Chúa Hằng Hữu do khôn ngoan sáng tạo đất;
và do thông sáng thiết lập trời.
- 20 Do tri thức Ngài, biển sâu mở toang,
và mây đọng thành sương.
- 21 Con ơi, hãy giữ khôn ngoan thật và thận trọng.
Đừng để nó xa tầm mắt con.
- 22 Nó là sức sống trong tâm hồn,
là trang sức duyên dáng nơi cổ con.
- 23 Nhờ đó, con tiến bước an toàn,
chân con không vấp ngã.
- 24 Khi nằm, con không phải lo lắng,
vừa ngã lưng, con đã ngon giấc.
- 25 Khi thấy người ác gặp tai họa hay hủy diệt bất
ngờ,
con không hoang mang lo sợ,
vì Chúa Hằng Hữu là Đấng con tin cậy.
Ngài sẽ giữ chân con khỏi phạm bẫy.
- 27 Đừng từ chối làm lành cho người xứng đáng
khi con có năng lực làm việc ấy.

- 28 Nếu hiện tại con có thể giúp người láng giềng,
thì đừng nói:
“Ngày mai hãy trở lại, tôi sẽ giúp anh.”
- 29 Đừng mưu đồ ám hại láng giềng,
vì họ vẫn có lòng tin cậy nơi con.
- 30 Đừng vô cớ cáo tội ai,
khi người ấy không gây cho con thiệt hại.
- 31 Đừng thèm muốn địa vị người dữ dằn,
cũng đừng bước theo con đường họ đi.
- 32 Vì Chúa Hằng Hữu ghét người hư hoại,
nhưng thổ lộ tâm tình với ai ngay lành.
- 33 Chúa Hằng Hữu nguyên rửa nhà của người ác,
nhưng đổ phước lành trên nhà người công chính.
- 34 Chúa Hằng Hữu cười chê người kiêu căng
báng bổ,
nhưng ban ơn phước trên người khiêm nhu.
- 35 Vinh dự là gia tài Chúa dành cho người khôn,
còn xấu hổ nhục nhơ là phần của người dại dột.

4

Lời Khuyên Khôn Ngoan của Người Cha

- 1 Con ơi, hãy nghe cha khuyên dạy.
Lắng tai để có sự hiểu biết,
2 vì ta cho con bài học tốt.
Đừng bỏ phép tắc của ta.

- 3 Vì ta cũng vậy, vốn là con của cha ta,
là đứa con một yêu quý của mẹ ta.
- 4 Cha ta cũng dạy ta rằng:
“Lòng con ghi tạc lời ta.
Giữ gìn mệnh lệnh ta và sống.
- 5 Tìm cầu khôn ngoan và thông sáng.
Đừng từ khước, đừng xây bỏ lời ta,
- 6 Đừng lia bỏ sự khôn ngoan, vì nó sẽ bảo vệ con.
Hãy yêu mến sự khôn ngoan, vì nó sẽ gìn giữ con.
- 7 Khôn ngoan là cần yếu, hãy tìm cầu sự khôn
ngoan!
Tận dụng khả năng cho được thông sáng.
- 8 Nếu tôn trọng sự khôn ngoan, nó sẽ đưa con
lên cao.
Nếu giữ sự khôn ngoan, nó sẽ đem cho con
vinh dự.
- 9 Nó sẽ ban vòng hoa xinh đẹp trên đầu con;
và đội cho con vương miện vinh quang.”
- 10 Con ơi, hãy nghe và tiếp nhận lời ta,
thì con sẽ sống thêm được nhiều năm.
- 11 Ta đã dạy con biết đường khôn ngoan
và dẫn con theo lối ngay thẳng.
- 12 Khi con đi, con sẽ không bị vướng chân;
lúc con chạy, con sẽ không vấp ngã.
- 13 Hãy nắm chặt lời khuyên dạy; đừng bỏ qua
điều ta dạy.
Phải nắm giữ, vì là chìa khóa của đời sống
con.
- 14 Đừng bước vào đường người ác,

- và đừng theo lối bọn gian manh.
- 15 Phải tránh xa; đừng bước ngang qua.
Phải quay lưng, thẳng bước mà đi.
- 16 Khi chưa làm ác, họ không thể chợp mắt.
Họ cố thức để gây vấp ngã cho người.
- 17 Họ ăn bánh gian ác
và uống rượu bạo tàn!
- 18 Nhưng đường người công chính càng thêm
sáng sủa,
rực rỡ như mặt trời lúc giữa trưa.
- 19 Đường người ác ngập tràn bóng tối.
Họ vấp ngã cũng chẳng biết vì đâu.
- 20 Con ơi, lưu ý lời ta dạy.
Lắng tai nghe lời ta giải bày.
- 21 Đừng để lời ta xa tầm mắt con.
Nhưng phải giữ chặt trong tâm hồn.
- 22 Vì lời ta đem sinh lực cho ai tìm được nó,
và chữa lành cho toàn thân họ.
- 23 Phải lo giữ tấm lòng con trước hết,
vì là nguồn nước sống tuôn tràn.
- 24 Con hãy tránh xa miệng lưỡi dối trá;
và bỏ cách xa con môi gian tà.
- 25 Mắt con phải nhìn thẳng,
và hướng tầm nhìn về phía trước mặt con.
- 26 Nếu con thận trọng mọi đường lối;
thì bước chân con sẽ vững vàng.
- 27 Đừng quay sang phải hay trái;

phải giữ chân con khỏi chỗ gian tà.

5

Khuyên Tránh Những Dâm Phụ

- 1 Con ơi, để ý nghe lời khôn ngoan ta;
lắng nghe cẩn thận những tư tưởng sáng
suốt của ta.
- 2 Để con e dè thận trọng,
và môi con đọng lời tri thức.
- 3 Vì môi dâm phụ ngọt như mật ong,
miệng lưỡi nó trơn tru hơn dầu.
- 4 Nhưng về sau nó đắng như ngải cứu,
nguy hiểm như gươm hai lưỡi.
- 5 Chân nó đưa xuống âm ty;
bước nó dẫn vào mộ địa.
- 6 Nó không nghĩ đến con đường sống.
Lối nó cong queo, nhưng nó không hay biết.
- 7 Vậy, hỡi các con, hãy nghe ta.
Đừng bỏ qua lời ta khuyên dạy:
- 8 Hãy tránh dâm phụ thật xa!
Đừng đến gần cửa nhà nó.
- 9 Kẻo con sẽ trao cả thanh danh cho người khác,
và năm tuổi con vào tay bọn bạo tàn.
- 10 Kẻo người lạ no nê tài sản con,
và công lao con làm giàu cho người khác.
- 11 Kẻo đến cuối cùng của đời con, con than van
rên rỉ
khi thịt xương con bị tiêu mòn.
- 12 Con sẽ nói: “Sao ta coi khinh sự khuyên răn!
Và xem thường sự sửa phạt!

- 13 Sao ta không chịu vâng lời thầy?
Không lắng tai nghe người dạy dỗ ta?
- 14 Hầu như ta bị mọi tai ương,
giữa cộng đồng và hội chúng.”
- 15 Hãy uống nước nơi bể con chứa—
nước chảy trong giếng của con,
- 16 Lẽ nào dòng suối con để chảy tràn trên đường
phố?
Những dòng nước con tuôn ra nơi công cộng
đồng người?
- 17 Nước ấy là của riêng con.
Đừng chia sót cho người lạ.
- 18 Nguyện suối nước của con được hưởng phúc.
Con hãy vui với vợ cưới lúc thanh xuân.
- 19 Nàng như nai tơ dễ thương, hươu con duyên
dáng.
Ngực nàng làm con mãi nguyện luôn luôn,
Tình yêu nàng, con đắm say mãi mãi.
- 20 Con ơi, sao dại dột mê dâm phụ,
sao con ôm ấp người nữ xa lạ?
- 21 Vì đường lối con người, Chúa Hằng Hữu đều
thấy rõ,
Ngài xem xét mọi hướng người đi.
- 22 Người ác sẽ bị chính việc ác mình sập bẫy;
họ sẽ bị tội lỗi mình trói buộc.
- 23 Hẳn sẽ chết vì không nghe răn dạy;
hẳn sẽ bị lầm lạc vì quá điên rồ.

6

Những Bài Học cho Cuộc Sống Hằng Ngày

- 1 Con ơi, nếu con bảo lãnh bạn sơ giao,
hay đưa tay cam kết với người lạ mặt.
- 2 Nếu con vướng mắc lời thề,
bị miệng lưỡi con ràng buộc—
- 3 hãy nghe lời ta khuyên và tự cứu mình,
vì con đã rơi vào tay của bạn con.
Hãy hạ mình xuống;
đi xin họ hủy lời cam kết.
- 4 Đừng trì hoãn; con phải đi ngay!
Không được nghỉ ngơi cho đến khi xong
việc.
- 5 Phải lo giải thoát lấy thân, như nai thoát tay
thợ săn,
như chim thoát bẫy.
- 6 Nay người lừa dối, hãy quan sát sinh hoạt
loài kiến.
Hãy rút tĩa bài học để khôn ngoan!
- 7 Tuy không có thủ lĩnh,
quan chức, hay người cai trị,
- 8 nhưng mùa hè, chúng biết dự trữ lương thực,
mùa gặt chúng biết gom góp thóc lúa.
- 9 Nhưng người lừa dối kia, còn ngủ mãi sao?
Đến bao giờ mới thức giấc?
- 10 Ngủ một chút, mơ màng thêm một chút,
khoanh tay nghỉ một chút nữa thôi—
- 11 cảnh nghèo đến như kẻ trộm;
bạo tàn, đột ngột như phường cướp tấn
công.
- 12 Bọn vô lại độc ác thích điều gì?

- Họ không ngớt nói lời dối trá,
13 nháy mắt, khêu chân
hay tay ngâm ra dấu.
14 Lòng đầy gian tà, mưu toan điều ác,
xui cạnh tranh, bất hòa.
15 Nhưng họ sẽ bị tai họa bất ngờ,
bị diệt không phương cứu thoát.
16 Sáu điều Chúa Hằng Hữu ghét—
hay bảy điều làm Ngài gớm ghê:
17 Mắt kiêu căng,
lưỡi gian dối,
bàn tay đấm máu vô tội,
18 lòng mưu toan những việc hung tàn,
chân phóng nhanh đến nơi tội ác,
19 làm chứng gian khai mang hại người,
xúi giục anh chị em tranh chấp.
20 Con ơi, phải nghe lời cha khuyên dạy,
và đừng bỏ khuôn phép mẹ con.
21 Phải luôn luôn ghi lòng tạc dạ.
Đeo những lời ấy vào cổ con.
22 Nó sẽ dẫn dắt con khi đi.
Gìn giữ con lúc ngủ.
Trò chuyện khi con thức dậy.
23 Vì sự khuyên dạy là ngọn đèn,
khuôn phép là ánh sáng;
Quả trách khuyên dạy
là vạch đường sống cho con.
24 Gìn giữ con khỏi đàn bà tội lỗi,
khỏi lưỡi dụ dỗ của dân phụ.
25 Lòng con đừng thèm muốn nhan sắc nó.
Chớ để khoe mắt nó chinh phục con.

- 26 Mê kỹ nữ thì sẽ lâm cảnh vong gia bại sản,*
lấy vợ người thì mất cả hồn linh.
- 27 Có ai mang lửa trong lòng,
mà áo quần không bốc cháy?
- 28 Có ai bước trên than hồng,
mà khỏi bị phỏng chân chẳng?
- 29 Ai ngoại tình với vợ người cũng vậy.
Người đụng đến nàng hẳn không tránh khỏi
hình phạt.
- 30 Người ta có thể khoan hồng cho kẻ trộm,
vì hẳn phạm tội ăn cắp do đói.
- 31 Nhưng nếu bị bắt nó phải bồi thường gấp bảy
lần,
phải lấy hết tài vật trong nhà để trang trải.
- 32 Nhưng người phạm tội ngoại tình thật ngu dại,
vì tự hủy diệt chính mình.
- 33 Danh liệt, thân bại.
Hổ thẹn nhục nhã suốt đời.
- 34 Người chồng sẽ ghen tuông giận dữ,
báo thù chẳng chút nương tay.
- 35 Anh ta không nhận tiền chuộc lỗi,
dù con nộp bao nhiêu cũng không bằng
lòng.

7

Lời Khuyên Tránh Cám Dỗ về Ngoại Tình

- 1 Con ơi, hãy giữ lời ta;
phải chôn sâu vào lòng.
- 2 Vâng giữ mệnh lệnh ta và sống!

* 6:26 Nt chỉ còn một mẫu bánh

- Coi khuôn phép ta như con người của mắt con.
- ³ Buộc chặt nó nơi ngón tay để nhắc nhớ.
Khắc ghi nó vào bia lòng con.
- ⁴ Phải thương yêu đức khôn ngoan như chị em mình;
Gọi thông sáng là người bà con.
- ⁵ Để con tránh được sự cám dỗ của dâm phụ,
khỏi sự quyến rũ của vợ người khác.
- ⁶ Vì một hôm ở trong nhà,
ta nhìn qua song cửa,
⁷ thấy trong bọn ngây thơ,
trong nhóm trai trẻ, có một người thiếu suy xét.
- ⁸ Hắn đi ngang đường gần khu dâm phụ ở,
rời tiến về hướng nhà dâm phụ,
⁹ Nhằm lúc hoàng hôn tối trời,
giữa đêm hôm khuya khoắt.
- ¹⁰ Kìa, dâm phụ ra đón chào,
trang điểm lối lẳng, mưu mô quý quýệt.
- ¹¹ Tính tình ngang bướng, nói năng sỗ sàng;
đôi chân không chịu ở yên trong nhà.
- ¹² Cứ thả lang thang ngoài hè phố,
rình rập đợi chờ ở các góc đường.
- ¹³ Người đàn bà ôm hắn mà hôn,
mặt người trơ trên dụ dỗ:
- ¹⁴ “Em vừa dâng lễ cầu an
và đã trả xong các lời thề nguyện.
- ¹⁵ Anh là người mà em tìm kiếm!
Em ra đây tìm và gặp được anh!

- 16 Em đã trải mền Ai Cập
màu sắc sỡ lên giường.
- 17 Và rắc một đượ, lô hội, và nhục quế
để xông thơm cho giường mình.
- 18 Hãy đến, chúng ta cùng tận hưởng khoái lạc
yêu đương.
Cùng vui thú ái ân đến sáng,
19 vì chồng em vắng nhà.
Anh ấy đã lên đường đi xa.
- 20 Người mang theo rất nhiều tiền bạc,
đến cuối tháng mới trở về.”
- 21 Dùng lời đường mật, nàng quyến rũ,
với miệng môi dua nịnh, nàng khiến hấn
xiêu lòng.
- 22 Lập tức hấn đi theo nàng,
như trâu bò đến lò sát sinh.
Như con nai chui đầu vào thòng lọng,
23 cho đến chừng mũi tên xuyên vào tim.
Hấn như chim bay mau vào lưới,
không ngờ đó là cạm bẫy sập bắt linh hồn
mình.
- 24 Thế thì, con ơi, phải lắng tai,
chăm chú nghe lời ta dạy bảo.
- 25 Đừng để lòng con bị mê hoặc bởi người đàn
bà ấy.
Hãy tránh xa, đừng lại gần đường nó đi.
- 26 Vì nó đã đánh gục nhiều người;
vô số người trở thành nạn nhân của nó.
- 27 Nhà nó là đường đi địa ngục.
Phòng nó dẫn xuống chốn tử vong.

8

Tiếng của Sự Ngươi Khôn Ngoan

- 1 Hãy lắng nghe tiếng Khôn Ngoan kêu gọi!
Lắng nghe sự thông sáng lên tiếng!
- 2 Sự khôn ngoan ở trên các đỉnh cao,
nơi các góc đường, và tại các giao lộ.
- 3 Nơi cổng thành, đường vào đô thị,
bên thềm cửa, khôn ngoan kêu lớn tiếng:
- 4 “Ta gọi người, tất cả các người!
Ta gọi toàn thể loài người.
- 5 Người đờn sơ nên hiểu lẽ khôn ngoan.
Người dại phải có tâm sáng suốt.
- 6 Hãy lắng nghe! Ta có điều quan trọng nói với
người.
Mọi điều ta nói là lẽ phải,
- 7 miệng ta truyền chân lý,
môi ta ghét gian tà.
- 8 Mọi lời ta đều ngay thật.
Không có chút gian dối;
- 9 Người thông sáng hiểu ra ngay,
người tri thức chấp nhận liền.
- 10 Đón nhận kiến thức, khuyên dạy ta,
quý cho con hơn bắt được bạc vàng.
- 11 Vì khôn ngoan quý hơn hồng ngọc.
Không bảo vật nào có thể sánh với nó.
- 12 Ta, Khôn Ngoan, đi chung với trí phán đoán.
Ta biết sự tri thức và thận trọng.
- 13 Kính sợ Chúa Hằng Hữu thì ghét điều ác.
Vì thế, ta ghét kiêu căng và ngạo ngược,
lối ác và miệng gian tà.

- 14 Mưu lược và khôn khéo thuộc về ta.
Ta thông sáng và đầy năng lực.
- 15 Nhờ ta mà các vua cầm quyền,
và những người cai trị ban sắc lệnh công
bằng.
- 16 Nhờ ta, nhà cầm quyền chặn dân,
và các quý tộc xét xử công chính.
- 17 Ta yêu những người yêu ta.
Ai sớm tìm kiếm ta hẳn sẽ gặp.
- 18 Ta có giàu sang và tôn trọng,
công chính, và thịnh vượng lâu dài.
- 19 Bông trái ta quý hơn vàng mười,
hoa lợi ta hơn bạc vàng nguyên chất.
- 20 Ta bước đi trong công chính,
trên đường nẻo công bình.
- 21 Ta cho người yêu ta hưởng giàu sang.
Ta sẽ cho kho báu người luôn đầy dẫy.
- 22 Chúa Hằng Hữu đã có ta từ buổi ban đầu,
trước cả khi khai thiên lập địa.
- 23 Ta hiện hữu, đòi đòi trong quá khứ,
từ ban đầu, khi chưa có địa cầu.
- 24 Ta hiện hữu khi chưa có đại dương vực thẳm,
nước chưa tuôn từ nguồn suối mạch sông.
- 25 Trước khi núi non được hình thành,
đồi cao góp mặt, thì đã có ta—
- 26 trước khi Chúa dựng trời xanh và đồng ruộng
cùng cao nguyên trùng điệp.
- 27 Ta đã hiện diện, khi Chúa dựng trời xanh,
khi Ngài đặt vòng tròn trên mặt biển.

- 28 Ta hiện diện khi Ngài giăng mây trời,
đặt nguồn nước lớn dưới vực đại dương,
29 Ta hiện diện khi Ngài định giới ranh biển cả,
ban lệnh cho nước không được tràn khỏi bờ.
Và khi Ngài dựng nền của đất,
30 ta đã hiện diện bên Ngài, làm thợ cả.
Với Chúa, ta là niềm vui hằng ngày,
ta luôn hân hoan trước mặt Chúa.
31 Vui mừng trong thế giới địa đàng,
với loài người, ta thích thú vô cùng.
- 32 Cho nên các con hãy nghe ta,
phước cho ai theo đường lối ta.
33 Chịu dạy dỗ, sống khôn ngoan.
Đừng từ chối lời giáo huấn.
34 Phước cho người nghe lời ta,
ngày ngày trông ngoài cổng,
chờ đợi trước cửa nhà!
35 Vì ai tìm ta thì được sự sống,
và hưởng ân huệ Chúa Hằng Hữu.
36 Ai xúc phạm ta là tự hủy mình.
Người ghét ta là yêu sự chết.”

9

- 1 Khôn ngoan xây cất nhà mình;
chạm bảy cột trụ.
2 Giết chiên bò, pha rượu nho,
chuẩn bị dọn tiệc lớn.
3 Khôn ngoan sai tớ gái mời mọi người đến dự.
Từ các nơi cao của thành, sự khôn ngoan
kêu gọi.

4 “Hãy đến cùng ta,” khôn ngoan mời người đôn
sơ.

Và nhắn với người ngu muội rằng:

5 “Cứ đến ăn bánh,
và uống rượu ta pha.

6 Bỏ đường lối dại khờ, thì con sẽ được sống;
và bước đi trên đường thông sáng.”

7 Ai quở người chế nhạo sẽ bị nhục nhã.

Ai trách người độc ác sẽ mang nhục nhơ.

8 Đừng quở người chế nhạo;
vì họ sẽ ghét con.

Nhưng khiển trách người khôn ngoan,
thì con sẽ được yêu kính.

9 Hướng dẫn người khôn,
họ sẽ thêm khôn.

Dạy bảo người ngay,
họ sẽ thêm hiểu biết.

10 Kính sợ Chúa Hằng Hữu là khởi đầu sự khôn
ngoan.

Hiểu biết Đấng Thánh, ấy cội nguồn tri thức.

11 Nhờ sự khôn ngoan, ngày con thêm nhiều
và tuổi đời con gia tăng.

12 Nếu khôn ngoan, chính con được nhờ.
Còn chế nhạo, riêng con gánh chịu.

Tiếng Gọi của Sự Điên Dại

13 Đàn bà điên dại ăn nói sỗ sàng.

Thiếu suy nghĩ và không hiểu biết.

14 Nó ngồi trước cửa nhà,
tại nơi góc đường đô thị.

- 15 Kêu gọi khách bộ hành,
đang bận rộn qua lại.
- 16 “Hãy đến với tôi,” nó mời người đơn sơ.
Và bảo người thiếu suy xét:
- 17 “Nước uống trộm thật ngọt ngào,
bánh ăn vụng thật ngon thay!”
- 18 Người ấy chẳng biết nhà nó là mồ chôn người
chết.
Và khách nó mời đều ở nơi vực thẳm âm ty.

10

Các Châm Ngôn của Sa-lô-môn

- 1 Đây là các châm ngôn của Sa-lô-môn:
Con khôn ngoan làm cha vui thỏa;
con khờ dại khiến mẹ buồn đau.
- 2 Của phi nghĩa chẳng ích lợi gì,
nhưng đức công chính cứu người thoát chết.
- 3 Chúa Hằng Hữu không để người công chính
đói khổ,
nhưng Ngài khước từ ước vọng người ác.
- 4 Tay lười biếng suốt đời nghèo khó;
tay siêng năng giàu có không xa.
- 5 Con khôn thu lúa tháng hè,
con lười nằm ngủ ngày mùa nhục thay.
- 6 Phước lành trên đầu người công chính;
còn miệng ác nhân đầy dẫy bạo tàn.
- 7 Kỷ niệm tin kính, nguồn hạnh phúc,
tên tuổi kẻ ác chóng tàn phai.
- 8 Người khôn ngoan vui nghe mệnh lệnh,
người dại miệng hay bị ngã đau.
- 9 Ai liêm chính vững vàng tiến bước,

- đưa gian tham bại lộ có ngày.
- 10 Người châm biếm* ưa gây phiền muộn,
người đại miệng hay bị ngã đau.
- 11 Miệng người công chính như nguồn sống;
còn miệng ác nhân giấu diếm bạo tàn.
- 12 Tính ganh ghét phát sinh tranh chấp,
lòng yêu thương che đậy tội lỗi.
- 13 Khôn ngoan ra từ môi người thông sáng,
roi vọt giáng trên lưng người u mê.
- 14 Người khôn ngoan trau dồi trí thức,
nhưng miệng ngu dại đem hủy diệt đến gần.
- 15 Tiền của là sức mạnh người giàu có,
nghèo nàn là thảm cảnh người lâm than.
- 16 Người thiện sử dụng tiền lương nuôi dưỡng
sự sống,
người ác xài phí lợi tức gây ra tội lỗi.
- 17 Vâng lời khuyên dạy đi đường sống,
chối bỏ khuyên răn bước lạc lăm.
- 18 Ai nuôi dưỡng lòng ganh ghét có môi giả dối;
buông lời phỉ báng là người điên rồ.
- 19 Nói năng nhiều, vi phạm càng lắm.
Cầm giữ miệng lưỡi, ấy người khôn ngoan.
- 20 Lưỡi người công chính như bạc quý;
Tâm kẻ tiểu nhân rẻ hơn bèo.
- 21 Môi người công chính nuôi dưỡng nhiều
người,
nhưng người đại ngã chết vì thiếu suy xét.
- 22 Hạnh phúc Chúa Hằng Hữu cho ta giàu có,
và đuổi xa những nỗi ưu phiền.
- 23 Người rồ dại tìm vui trong việc ác,

---

* **10:10** Nt nheo mắt

- người thông sáng khoái lạc với khôn ngoan.
- 24 Người ác ghét cửa nào bị trao cửa ấy;
người tin kính nhận lấy điều mình ước ao.
- 25 Bao thời qua, ác nhân tan tác,
người lành tin kính vững mạnh đời đời.
- 26 Người biếng nhác nhọc lòng khổ chủ,
như ăn phải giấm, như dầm khói cay.
- 27 Kính sợ Chúa: Ngài gia tăng tuổi thọ,
đời ác nhân bị rút ngắn đi.
- 28 Ước vọng tin kính, niềm vui lớn,
hoài bão ác nhân sớm tàn phai.
- 29 Đường lối Chúa Hằng Hữu là pháo đài cho
người trong sạch,
nhưng là chỗ diệt vong cho người làm ác.
- 30 Người công chính trường tồn bất diệt,
nhưng người ác không còn đất dung thân.
- 31 Miệng người công chính nở hoa khôn,
còn lưỡi người dối gian bị cắt mất.
- 32 Môi công chính nói lời chính đáng,
miệng ác nhân cứ mãi gian tà.

11

- 1 Chúa Hằng Hữu ghê tởm chiếc cân gian,
nhưng hài lòng với quả cân đúng.
- 2 Kiêu ngạo đến trước, nhục nhã theo sau,
nhưng ai khiêm tốn mới là khôn ngoan.
- 3 Lòng trung chính dẫn đưa người ngay thẳng;
tính gian tà tiêu diệt người phản lừa.
- 4 Cửa cải ích gì trong ngày phán xét,
công chính cứu người thoát tử vong.
- 5 Đức công chính đưa đường người toàn thiện;

- kẻ dữ suy vong vì tội ác mình.
- 6 Đức công chính cứu người ngay thẳng;
Lòng tham lam của kẻ gian đánh bẫy họ.
- 7 Người ác chết, mộng ước nó suy tàn,
hy vọng người gian cũng tiêu tan.
- 8 Người công chính được thoát khỏi tai nạn,
tai nạn giáng trên người gian tà.
- 9 Miệng gian hiểm phá hoại đồng loại,
nhờ tri thức, người ngay thoát hiểm.
- 10 Người hiền thành công, cả thành vui vẻ;
người ác bại vong, dân chúng hoan hô.
- 11 Thành hưng thịnh nhờ phước người hiền,
thành sụp đổ do miệng kẻ ác.
- 12 Người thiếu suy xét khinh chê bạn hữu;
người thông sáng kín miệng không nói
năng.
- 13 Đưa mách lẻo rêu rao điều kín giấu,
người tín trung giữ kín chuyện riêng tư.
- 14 Lãnh đạo kém, dân tình khốn khổ;
mưu sĩ tài, làng nước an ninh.
- 15 Bảo lãnh người lạ thường mang họa;
còn ai từ chối được yên thân.
- 16 Đàn bà mềm mỏng được tôn trọng,
đàn ông hung bạo chỉ được tài sản.
- 17 Người nhân ái được ban phước,
quân ác ôn tự hại lấy thân.
- 18 Đưa gian ác lãnh đồng lương hư ảo,
người thẳng ngay hưởng bổng lộc lâu bền.
- 19 Tìm nhân đức là vào nẻo sống;
đeo đuổi tội khiến sẽ mạng vong.
- 20 Chúa Hằng Hữu ghét người có tâm địa gian tà,

- nhưng ưa thích người đi đường ngay thẳng.
- 21 Người ác chắc chắn lãnh lấy hình phạt,
con cháu người lành thế nào cũng nạn khỏi
tai qua.
- 22 Người phụ nữ đẹp nhưng không thận trọng
giống vòng vàng đeo nơi mũi heo.
- 23 Ước mong của người công chính đưa đến điều
thiện,
còn hy vọng của kẻ ác đem lại cơn thịnh nộ.
- 24 Người rộng rãi lại thu hoạch nhiều,
người keo kiệt lại gặp túng quẫn.
- 25 Người hào phóng sẽ thịnh vượng;
ai rộng rãi với người, chính mình sẽ hưởng
phước.
- 26 Ai đầu cơ trục lợi sẽ bị dân chúng nguyên rủa,
nhưng ai buôn bán lương thiện sẽ được
tiếng khen.
- 27 Người tìm thiện sẽ gặp phước lành;
người kiếm ác gặp ác chẳng sai!
- 28 Tin cậy tiền của sẽ suy bại!
Tin cậy Đức Chúa Trời sẽ như cây tốt tươi.
- 29 Ai làm gia đình xáo trộn chỉ còn hai bàn tay
trắng.*
Người điên dại sẽ làm tội mọi người khôn
ngoan.
- 30 Ai kính sợ Chúa trồng cây sự sống;
ai khôn ngoan chinh phục nhiều linh hồn.
- 31 Chúa ban thưởng người công chính ngay trên
trần thế,
còn người gian ác bị hình phạt nhãn tiền.

---

* 11:29 Nt thừa hưởng gió

12

- 1 Ai yêu kỹ luật yêu tri thức;
ai ghét sửa dạy là người ngây ngô.
- 2 Chúa Hằng Hữu ban phúc cho người ngay thẳng,
nhưng đoán phạt người mưu đồ việc ác.
- 3 Gian ác không đem lại hạnh phúc bền lâu,
nhưng người công chính sẽ đâm rễ vững vàng.
- 4 Vợ hiền đức là mào miện cho chồng,
vợ gây xấu hổ làm chồng tàn cốt mục xương.
- 5 Người công chính giữ tâm tư hướng thiện;
người ác gian nghĩ mưu kế gạt lừa.
- 6 Lời người ác như cạm bẫy hại người,
miệng người lành mở con đường giải thoát.
- 7 Người ác bị lật đổ và tiêu tan,
nhà người công chính luôn đứng vững vàng.
- 8 Càng khôn càng được tiếng khen,
người gian phải nhận lấy lời gièm chê.
- 9 Thà vô danh mà có người hầu người hạ,
còn hơn vênh váo tự tôn mà thiếu thức ăn.
- 10 Người lành chăm lo cho gia súc mình,
còn người ác dù tỏ ra yêu thương vẫn là ác.
- 11 Ai cày sâu cuốc bẫm thu hoạch nhiều hoa lợi,
ai đuổi theo ảo mộng là người thiếu suy xét.
- 12 Người gian muốn đoạt cả vật đã chia cho đồng
bọn,
còn người công chính chỉ muốn giúp đỡ lẫn
nhau.
- 13 Người ác bị lời dối trá mình sập bẫy,
người thiện nhờ ngay thật mà được thoát
nguy.

- 14 Miệng nói thật tạo ra nhiều phước hạnh,
tay siêng năng đem lại lắm thỏa lòng.
- 15 Người đại tự cho đường lối mình công chính,*
nhưng người khôn biết lắng nghe lời khuyên
dạy.
- 16 Người đại để lộ lòng giận dữ,
người khôn giữ được bình tĩnh dù bị sỉ nhục.
- 17 Nhân chứng thật nói ra lời ngay thẳng;
nhân chứng gian chỉ lừa gạt mưu đồ.
- 18 Lời khinh suất đâm chém như gươm bén,
lưỡi khôn ngoan chữa trị giống thuốc hay.
- 19 Môi chân thật sẽ lưu truyền mãi mãi,
lưỡi điêu ngoa phút chốc đã qua rồi.
- 20 Lòng dạ người mưu ác chứa đầy lừa dối;
tâm can người giải hòa tràn ngập vui tươi.
- 21 Hoạn nạn lánh xa người công chính,
tai vạ tìm đến người gian tà.
- 22 Chúa Hằng Hữu ghê tởm môi gian trá,
người thành thật luôn được Chúa mến yêu.
- 23 Người khôn chẳng khoe khoang tri thức,
người khờ thường bộc lộ đại dốt.
- 24 Tay siêng năng sẽ nắm quyền cai trị,
tay biếng lười sẽ chịu cảnh tội đòi.†
- 25 Lòng lo lắng làm người nản chí;
lời nói lạnh phẫn chấn tâm can.
- 26 Người công chính cậy bạn làm cố vấn;
người gian tà tự chọn nẻo hư vong.
- 27 Người làm biếng không nấu nướng thịt mình
săn được,

---

* 12:15 Tự cho đường mình là đúng † 12:24 Phải phục dịch

nhưng tính siêng năng là gia tài quý báu của một người.

²⁸ Đường công chính dẫn đến chốn vĩnh sinh, trên đường ấy tử thần không lộ dạng.

13

- ¹ Con khôn ngoan để ý nghe cha khuyên dạy, đưa nhạo cười bỏ lời khiển trách ngoài tai.
- ² Người lành thắng kiện nhờ nói năng dè dặt, người ác chỉ ước ao toàn chuyện bạo tàn.
- ³ Người tự chủ biết hãm cầm miệng lưỡi; người hờ môi gặt lấy thất bại hoài.
- ⁴ Người làm biếng mong muốn mà chẳng được, người siêng năng ước gì có nấy.
- ⁵ Người công chính ghét những gì không ngay thật, người ác ôn dối trá rồi gặt nhục nhơ.
- ⁶ Đức công chính bảo vệ người ngay thẳng, tội lỗi luôn tiêu diệt bọn tà tâm.
- ⁷ Có người tỏ vẻ giàu mà chẳng có chi; có người làm bộ nghèo mà giàu nứt vách.
- ⁸ Người giàu mới có tiền chuộc mạng, còn người nghèo đâu sợ ai bắt cóc.
- ⁹ Đèn người lành sáng choang, đèn người ác tắt ngấm.
- ¹⁰ Tính kiêu căng chỉ sinh ra tranh chấp; nhưng ai khiêm tốn phục thiện mới là khôn ngoan.
- ¹¹ Cửa phi nghĩa sớm tan biến; tiền mồ hôi nước mắt mới còn bền lâu.
- ¹² Hy vọng trì hoãn khiến lòng đau ê ẩm,

- mộng được thành làm phần chấn tâm can.*
- 13 Người coi thường khuyên dạy, lãnh hậu họa chẳng sai;
người tôn trọng mệnh lệnh nhận phần thưởng chắc chắn.
- 14 Lời dạy của người khôn như nguồn sự sống;
hướng dẫn người nghe thoát cạm bẫy tử thần.
- 15 Lương tri đem lại lòng mến phục;
nhưng đường xảo trá đầy đầy gian nan.
- 16 Người khôn† suy tính kỹ càng;
người dại hấp tấp tổ mình ngầy ngô.
- 17 Sứ giả gian ác ngã vào tội ác,
khâm sai trung tín đem lại chữa lành.
- 18 Khước từ kỷ luật gây ra bần cùng nhục nhã;
ai đón nhận khiển trách sẽ thấy ngày quang vinh.
- 19 Ước muốn thành công làm linh hồn khoan khoái,
vì vậy, người ác bám chặt lấy ước muốn lầm sai.
- 20 Gân đèn thì sáng, gân người khôn trở nên khôn;
gân mực thì đen, gân người dại phải mang họa.
- 21 Tai họa đuổi theo người gian ác,
phước hạnh bám sát người thiện lành.
- 22 Cửa cải người lành để lại cho con cháu hưởng,
gia tài người ác dành cho người công chính dùng.

---

* 13:12 Như cây sự sống † 13:16 Người thận trọng

- 23 Ruộng người nghèo có thể sản xuất nhiều hoa lợi,
nhưng ăn ở bất lương sẽ thành công dã tràng.
- 24 Ai kiêng roi vọt ghét con trai mình,
người biết thương con không quên sửa trị nó.
- 25 Người công chính ăn thì được ấm lòng,
người gian tà ăn mà vẫn đói meo.

14

- 1 Người nữ khôn ngoan xây dựng cửa nhà,
đàn bà khờ dại vung tay hủy phá.
- 2 Ai đi đường ngay thẳng kính sợ Chúa Hằng Hữu,
ai theo nẻo cong queo ghét bỏ Ngài.
- 3 Miệng người ngu là con roi quất vào lưng nó,
nhưng người khôn dùng môi bảo vệ mình.
- 4 Chuồng không bò, máng cỏ vắng tanh,
có bò cày ruộng mới sinh hoa lợi.
- 5 Nhân chứng đáng tin không hề dối trá;
nhân chứng gian tà nói chuyện điêu ngoa.
- 6 Người nhạo báng kiếm khôn ngoan mà chẳng gặp,
người sáng suốt tiếp nhận tri thức cách dễ dàng.
- 7 Nếu muốn được nghe dạy bảo,
hãy lánh xa người dại khờ.
- 8 Cái khôn của người thận trọng là tính toán đường lối,
cái dại của người ngây ngô là tự dối lòng mình.

- 9 Người điên dại nhạo cười tội lỗi,
nhưng người ngay được Chúa ban ơn.
- 10 Chỉ lòng mới thấu rõ nỗi cay đắng con tim,
niềm vui tận thâm tâm, ai người chia sẻ
được.
- 11 Nhà người ác sẽ bị tiêu diệt,
lều người ngay sẽ được dựng cao.
- 12 Con đường bạn chọn có vẻ phải,
nhưng cuối nẻo đường là hố diệt vong.
- 13 Miệng cười lòng vẫn tái tê,
nụ cười tắt ngấm, lòng sâu mênh mang.
- 14 Lòng vô tín lãnh hậu quả đau thương;
tâm trong sạch nhận phần thưởng xứng
đáng.
- 15 Người ngây ngô tin hết mọi điều!
Người thận trọng dè dặt từng đường đi nước
bước.
- 16 Người khôn kính Chúa, lánh tội;
người dại mù quáng làm liều.
- 17 Người nóng tính hành động điên rồ,
người mưu đồ việc ác chẳng được ai ưa.
- 18 Người ngây ngô khoác áo dại khờ,
người thận trọng đội vòng hoa tri thức.
- 19 Người ác phải quy lụy trước người lành;
người dữ phải chầu chực trước nhà người
công chính.
- 20 Vì nghèo mà hàng xóm cũng lánh xa,
nhờ giàu nên nhiều bạn bè tìm đến.
- 21 Ai khinh bỉ người láng giềng là mắc tội;
ai thương xót người khốn khổ được nhiều
phước.

- 22 Người mưu gian đi con đường lầm lạc;
người hưởng thiện hưởng tình thương và
trung tín.
- 23 Siêng năng làm việc đem lại nhiều lợi lộc,
chỉ nói suông dẫn đến cảnh nghèo hèn!
- 24 Người khôn được ca tụng vì khôn ngoan;
người dại bị khinh bỉ bởi điên cuồng.
- 25 Nhân chứng chân thật cứu người thoát chết,
nhân chứng giả dối âm mưu lừa gạt.
- 26 Người kính sợ Chúa Hằng Hữu tìm được thành
lũy;
Ngài là nơi ẩn trú an toàn cho con cái Ngài.
- 27 Kính sợ Chúa Hằng Hữu là nguồn sự sống;
giải cứu con người thoát bầy tử vong.
- 28 Dân số càng đông là vinh quang của vua;
dân số giảm dần, quan chức cũng suy vong.
- 29 Người kiên nhẫn tỏ mình thông sáng;
người mau giận lộ bản chất dại dột.
- 30 Tâm thanh thản đem sinh lực vào thể xác;
lòng ghen tuôn làm xương mục cốt tàn.
- 31 Ai ức hiếp người nghèo là nguyên rủa Đấng
Tạo Hóa,
ai nâng đỡ người cùng túng là tôn vinh Ngài.
- 32 Tai họa đến, người ác bị sụp đổ vì hành vi gian
trá,
dù khi hấp hối, người công chính vẫn còn
chỗ cậy trông.
- 33 Khôn ngoan nằm sẵn trong lòng người sáng
suốt;
điều người điên dại giấu rồi cũng lộ ra.

- 34 Đức công chính làm cho quốc gia được tán tụng,
nhưng tội lỗi đem lại sỉ nhục cho toàn dân.
- 35 Nhà vua dành ân huệ cho quần thần thông sáng,
nhưng trút thịnh nộ trên bầy tôi ương ngạnh.

15

- 1 Đối đáp êm dịu làm nguôi cơn giận,
trả lời xẵng xóm như lửa thêm dầu.
- 2 Lưỡi người khôn truyền thông tri thức,
miệng người dại tuôn chảy điên rồ.
- 3 Mắt Chúa Hằng Hữu ở khắp mọi nơi,
xét xem người ác lẫn người thiện lành.
- 4 Lưỡi hiền lành là cây sự sống;
lưỡi gian ngoa phá hại tâm linh.
- 5 Con cãi lời cha là con ngu dại;
con nghe sửa dạy mới là con ngoan.
- 6 Nhà người công chính là kho tàng quý giá,
lợi tức người gian tà đem lại đủ thứ rối ren.
- 7 Môi người khôn truyền rao tri thức;
lòng người dại thì chẳng được gì.
- 8 Tế lễ người ác là vật Chúa Hằng Hữu chán ghét,
nhưng lời người ngay cầu nguyện được Chúa hài lòng.
- 9 Đường người ác bị Chúa Hằng Hữu chán ghét,
nhưng người theo đường công chính được Chúa yêu thương.
- 10 Bỏ đường chính bị cực hình chắc chắn,
ghét khuyển răn bị tiêu diệt chẳng sai.

- 11 Âm Phủ và Hỏa Ngục, Chúa Hằng Hữu còn thấy suốt.
Hướng hồ chi lòng dạ loài người!
- 12 Người nhạo báng không đến gần người khôn,
vì sợ phải nghe lời quở trách.
- 13 Lòng khoái lạc làm mặt mày vui vẻ;
dạ ưu phiền làm héo hắt tâm linh.
- 14 Lòng thông sáng đi tìm tri thức,
miệng người ngu ăn nói điên rồ.
- 15 Lòng ưu sầu thấy ngày nào cũng ngày hoạn nạn;
lòng vui mừng lúc nào cũng yến tiệc liên miên.
- 16 Thà ít của mà kính sợ Chúa Hằng Hữu,
hơn là có nhiều tài sản mà bối rối cặp theo.
- 17 Thà một bát rau mà yêu thương nhau,
hơn là ăn thịt bò với lòng ganh ghét.
- 18 Người nóng tính thường gây xung đột;
người ôn hòa dần xếp đôi bên.
- 19 Đường người biếng nhác như có rào gai ngăn chặn,
đường người ngay lành luôn quang đấng hanh thông.
- 20 Con khôn vui lòng cha;
con ngu khinh để mẹ.
- 21 Người đại dột cho u mê là hay;
nhưng người khôn lúc nào cũng chọn đường ngay.
- 22 Kế hoạch thất bại, vì không có người tính kế;
kế hoạch thành công, nhờ có mưu sĩ tài cao.
- 23 Lời khéo đáp khiến lòng vui vẻ;
lời đúng lúc quý giá biết bao!

- 24 Đường sống của người khôn dẫn lên cao;
lánh xa âm phủ ở dưới thấp.
- 25 Chúa Hằng Hữu phá nhà người kiêu ngạo,
nhưng Ngài giữ vững ranh giới người góa
bụa.
- 26 Chúa Hằng Hữu ghê tởm mưu gian ác,
nhưng lời trong sạch được Chúa hài lòng.
- 27 Người tham lợi đem rối rắm vào nhà,
người khước từ hối lộ được sống an vui.
- 28 Người công chính lựa câu đối đáp cách thận
trọng;
người gian tà thốt lời độc địa không đắn đo.
- 29 Chúa Hằng Hữu lánh xa người mưu ác,
nhưng nghe người công chính cầu xin.
- 30 Mắt thấy cảnh đẹp khiến lòng vui vẻ;
tai nghe tin lành xương cốt nở nang.
- 31 Ai chịu nghe phê bình xây dựng,
sẽ ở giữa đám người khôn ngoan.
- 32 Ai khước từ khuyên răn, ghét chính linh hồn
mình;
người nghe lời sửa dạy sẽ trở nên thông
sáng.
- 33 Kính sợ Chúa Hằng Hữu thật là khôn ngoan,
đức tính khiêm nhu mang lại vinh dự.

16

- 1 Lòng người nghĩ lắm mưu hay,
nhưng thành hay bại đều do tay Chúa Hằng
Hữu.
- 2 Người tự thấy công việc mình toàn hảo,
nhưng Chúa Hằng Hữu biết rõ động cơ.

- 3 Hãy phó thác công việc con cho Chúa Hằng Hữu,
chương trình con sẽ được thành công.
- 4 Chúa Hằng Hữu tạo mỗi loài đều có mục đích,
người ác, Ngài dành cho ngày đoán phạt.
- 5 Người kiêu căng bị Chúa Hằng Hữu kinh tởm;
dù chạy đi đâu cũng chẳng thoát lưới trời.
- 6 Nhân ái chân thật phủ che tội lỗi.
Nhờ kính sợ Chúa Hằng Hữu mà bỏ lối ác gian.
- 7 Khi ai sống đẹp lòng Chúa Hằng Hữu,
dù kẻ thù cũng sẽ hòa thuận với người.
- 8 Thà nghèo mà công bằng liêm chính,
còn hơn bất công, thất đức để làm giàu.
- 9 Con người dùng trí vạch đường đi,
nhưng Chúa điều dắt từng li từng tí.
- 10 Vua đưa ra những lời phán quyết;
vua không bao giờ xử đoán bất công.
- 11 Chúa Hằng Hữu sắp đặt các loại cân công bình
chính xác;
mọi quả cân trong bao là công việc của tay Ngài.
- 12 Vua làm ác bị người phỉ nhổ,
đức công minh củng cố ngai vàng.
- 13 Lời người công chính là niềm vui của các vua;
vua biệt đãi những người nói năng ngay thẳng.
- 14 Vua giận dữ là có người mất mạng;
nhưng người khôn làm cơn giận tiêu tan.
- 15 Vua tươi tắn, mặt chiếu ra sự sống;
người ban ơn như mưa móc mùa xuân.

- 16 Tìm được khôn ngoan còn quý hơn vàng,
thu thập tri thức còn hơn gom góp bạc!
- 17 Con đường công chính đi xa hố gian tà;
ai giữ đường ngay thẳng là bảo toàn sinh mạng.
- 18 Kiêu ngạo dẫn đường cho diệt vong,
tự tôn đi trước sự vấp ngã.
- 19 Thà khiêm nhường ở với người nghèo,
còn hơn chia với người kiêu căng.
- 20 Ai giữ chính đạo sẽ thành công;
ơn phước thuộc người trồng cây Chúa.
- 21 Người khôn ngoan thận trọng hiểu sâu biết rộng,
ăn nói ngọt ngào càng thuyết phục nhiều người.
- 22 Túi khôn là nguồn sống của người thông sáng,
còn điên rồ là hình phạt của người dại khờ.
- 23 Người khôn thận trọng trong lời nói;
điều gì đưa ra cũng chứa đựng sự hiểu biết.
- 24 Lời nói ân hậu giống như mật ong—
ngọt ngào cổ họng, bổ dưỡng tâm thân.
- 25 Con đường bạn chọn có vẻ phải,
nhưng cuối nẻo đường là hố diệt vong.
- 26 Bụng còn cào thúc đẩy nhân công làm việc;
miệng đói meo thúc đẩy họ kiếm miếng ăn.
- 27 Người vô đạo cứ mang tội ác;
nói những lời như châm lửa đốt nhà.
- 28 Người tà vạy gieo mầm xung đột;
người rĩ tai chia rẽ bạn thân.
- 29 Người hung dữ quyến dụ láng giềng,
lôi kéo họ vào đường bất chính.

- 30 Người chớp mắt lòng mưu toan việc ác;
 người mím môi bụng chất chứa gian tà.
 31 Tóc bạc là vương miện vinh quang,
 của con người theo đường công chính.
 32 Người chậm giận thắng hơn dũng sĩ;
 ai biết tự chủ thắng hơn người chiếm thành.
 33 Loài người rút thăm cầu may,
 nhưng quyết định đến từ Chúa Hằng Hữu.

17

- 1 Thà một miếng bánh khô mà thuận thảo,
 còn hơn nhà đầy thịt tế lễ mà xung đột.
 2 Chủ để nô lệ khôn ngoan quản trị đứa con ngỗ
 nghịch*
 cho nó đồng hưởng gia tài giữa các anh em.
 3 Lửa dùng thử bạc, thử vàng,
 Chúa Hằng Hữu thử lòng người.
 4 Người làm ác thích nghe lời phỉnh dối;
 người giả trá mê theo lời xảo quyết.
 5 Ai chế giễu người nghèo, xúc phạm Đấng Tạo
 Hóa;
 ai vui mừng thấy người bị nạn sẽ bị hình
 phạt.
 6 Cháu chắt là vương miện của người già;
 tổ phụ là vinh dự cho con cháu.
 7 Lời trang nhã không xứng người ngu;
 bạc lãnh tụ không nói câu xảo trá.
 8 Cửa hối lộ như cái bùa trong tay người cầu
 cạnh;
 đi đến đâu hẳn cũng được thành công!

---

* 17:2 Nt con gậy điều sỉ nhục

- 9 Bỏ qua lỗi cho nhau đem lại tình yêu mến,
nhắc lại mãi lỗi làm làm phân rẽ bạn bè.
- 10 Một lời quở trách thức tỉnh người khôn,
hơn cả trăm roi đánh người ngu muội.
- 11 Người hung ác chỉ thích nổi loạn,
sứ giả bạo tàn sẽ đi dẹp nó.
- 12 Thà đương đầu với gấu cái mất con,
còn hơn gặp người đại nổi khùng.
- 13 Người nữ lấy ác báo thiện,
chẳng hề thoát hậu quả khốc hại.
- 14 Tranh chấp khởi đầu như khơi nguồn nước
chảy,
thà nên dứt lời trước khi cãi lộn.
- 15 Tha cho người có tội và lên án người vô tội—
cả hai đều ghê tởm trước mặt Chúa Hằng
Hữu.
- 16 Người khờ ôm bạc đi học khôn,
lòng không chuyên, bạc cũng vô hiệu.
- 17 Tình thân hữu bền chặt mãi mãi,
nghĩa anh em quý lúc khổ nguy.
- 18 Người đại dột bảo lãnh vội vàng,
đem ách giữa đàn mang vào cổ.†
- 19 Ai ưa tranh cạnh chuốc điều tội ác;
phô trương cửa đẹp rước họa vô nhà.
- 20 Lòng xảo trá không hề thành đạt;
lưỡi gian ngoa rước lấy họa tai.
- 21 Con khờ khạo làm cha phiền lụy;
người ưu sầu, vì con cái khùng điên.
- 22 Niềm vui thỏa như thang thuốc bổ,
nỗi thảm sầu phá hoại tủy xương.

---

† 17:18 Ctd trở thành người bảo lãnh khi có mặt bạn hữu

- 23 Người tham những nhận hối lộ vụng trộm,
làm cán cân công lý lệch nghiêng.
- 24 Người khôn sáng đeo đuổi khôn ngoan,
mắt người đại nhìn chân trời góc bể.
- 25 Con khờ đại làm buồn lòng cha
và gây đấng cay cho mẹ đã sinh nó.
- 26 Phạt vạ người vô tội và trừng phạt viên chức
thanh liêm,
cả hai đều không đúng.
- 27 Người khôn ngoan thường ít lời;
người thông sáng biết tự chủ.
- 28 Biết im lặng, đại cũng thành khôn;
biết kiềm chế miệng lưỡi được xem là sáng
suốt.

18

- 1 Người sống tách biệt theo đường vị kỷ
Chẳng buồn nghe lý luận khôn ngoan.
- 2 Người điên đại không nghe lời tri thức;
nhưng rêu rao ý kiến điên rồ.
- 3 Tội ác cùng đi với khinh rẻ,
sỉ nhục đồng hành với nhục nhã.
- 4 Lời từ miệng người, như nước vực sâu;
nhưng nguồn khôn ngoan là suối tuôn tràn.
- 5 Vị nể người ác là điều chẳng phải,
khước từ công lý với người vô tội là đại bất
công.
- 6 Lời người đại tạo nên tranh chấp;
khiến người ta lấy cố đánh mình.
- 7 Miệng ngu muội làm mình thất bại,
đôi môi thành chàm bầy linh hồn.
- 8 Lời rĩ tai như của ngon vật lạ,

- nuốt vào, thỏa lòng mát dạ.
9 Làm việc mà cứ biếng nhác,
là anh em của người phá hoại.
10 Danh Chúa Hằng Hữu là pháo đài kiên cố;
người công chính đến được nơi trú ẩn an
toàn.
11 Người giàu coi tài sản là thành kiên cố;
như tường thành không thể vượt qua.
12 Tự cao dẫn đến suy bại;
khiêm nhường đem lại tôn trọng.
13 Đáp lời mà chẳng chịu nghe,
là mang sỉ nhục, để cho chúng cười.
14 Bệnh thuyên giảm nhờ tinh thần phấn khởi,
xuống tinh thần, thân thể hết cây trồng.
15 Lòng người thận trọng đón nhận tri thức.
Tai người khôn ngoan tìm kiếm hiểu biết.
16 Tặng phẩm có tác dụng dọn đường mở lối;
dẫn đưa người đến trước mặt yếu nhân.
17 Nghe một bên chỉ thấy vài khía cạnh—
nghe cả hai mới biết trọn vấn đề.
18 Bắt thăm hòa giải đôi đường;
hai bên quyền thế không còn chống nhau.
19 Đánh chiếm pháo đài còn dễ hơn lấy lòng anh
em bị xúc phạm.
Vì mỗi giận như cửa khóa then gài.
20 Bông trái của miệng làm dạ dày no đủ;
hoa lợi của môi làm thỏa thích tâm can.
21 Quyền sống chết nằm nơi cái lưỡi;
ai nông chiều, lãnh hậu quả tày đình.
22 Ai tìm được vợ là tìm ra phước hạnh,
và hưởng ân lành của Chúa ban.

- 23 Người nghèo xin rủ lòng thương;
người giàu hách dịch nói năng phũ phàng.
24 Nhiều bè bạn có thể là điều tai hại,
nhưng có một bạn chí thân hơn cả anh em
ruột.

19

- 1 Thà nghèo mà sống đời thanh bạch,
còn hơn giàu lại sống cách bất lương.
2 Hăng say mà vô ý thức;
cũng hỏng việc như người quá vội vàng.
3 Đường lối người hư hỏng bởi sự ngu dại mình,
nhưng nó lại u mê oán hận Chúa Hằng Hữu.
4 Khi giàu có thu hút nhiều bè bạn;
lúc khốn cùng, bạn thân cũng lánh xa.
5 Nhân chứng gian chắc chắn mang hình phạt,
người dối gạt không sao thoát lưới trời.
6 Bậc cao quý được lắm người cầu cạnh;
ai cũng ưa làm bạn với người hay ban tặng.
7 Khi nghèo ngặt, ruột thịt còn xa lánh;
Huống hồ chi là bè bạn thân sơ!
Muốn xin họ rủ chút lòng thương,
họ tránh đầu mắt, tìm hoài không ra.
8 Người khôn ngoan yêu mến linh hồn mình;
người thông sáng tìm được nhiều phước
hạnh.
9 Nhân chứng gian lãnh hình phạt chắc chắn,
người dối trá bị tiêu diệt chẳng sai.
10 Người ngu dại sống giàu sang không thích hợp
khác nào nô lệ cại trị các hoàng tử!
11 Người khôn ngoan kiềm hãm cơn giận dữ;

- người khoan dung* thường được tiếng ngợi khen.
- 12 Khi giận dữ, vua nạt nô như sư tử rống,
còn ân huệ vua đổ như sương móc trên đồng xanh.
- 13 Con ngô nghịch là tai họa cho cha;
vợ mè nheo như nhà dột cho chồng.
- 14 Tài sản do cha ông để lại,
nhưng vợ hiền, Chúa Hằng Hữu ban cho.
- 15 Vì làm biếng mà người ta mê ngủ,
người lười nhác sẽ bị đói khát.
- 16 Ai giữ điều răn, giữ lấy linh hồn mình;
ai bỏ đường Chúa chọn lấy cảnh diệt vong.
- 17 Ai giúp người nghèo, tức cho Chúa Hằng Hữu
vay mượn—
và được Ngài ban thưởng chẳng sai!
- 18 Sửa dạy con khi còn hy vọng.
Đừng để con sa chốn diệt vong.
- 19 Người nóng tính sẽ mang hậu họa.
Ai giúp người, còn phải giúp kiên trì.
- 20 Biết nghe lời khuyên răn chỉ giáo,
sẽ khôn ngoan suốt cả cuộc đời.
- 21 Lòng con người lo bày mưu tính kế,
nhưng Chúa Hằng Hữu định thành bại của
người.
- 22 Nhân hậu khiến mọi người mến phục.
Thà chịu nghèo còn hơn sống gian ngoa.
- 23 Kính sợ Chúa Hằng Hữu là nguồn sự sống,
làm thỏa lòng và ngăn cản họa tai.
- 24 Người biếng nhác đặt tay mình vào đĩa,
nhưng rồi thôi, không đưa lên miệng mình.

---

* 19:11 Không bắt lỗi

- 25 Trừng phạt người nhạo báng, người chân chất sẽ học khôn;
trách cứ người thông sáng, sự thông sáng người gia tăng.
- 26 Hành hung cha và xô đuổi mẹ,
gây xấu hổ và sỉ nhục gia đình.
- 27 Con ơi, chớ nên nghe tà thuyết,
để con không lạc lối làm đường.
- 28 Nhân chứng gian nhạo cười công lý;
miệng ác nhân ăn nuốt tội ô.
- 29 Hình phạt để dành cho người nhạo báng,
roi vọt sẵn sẵn cho người khùng điên.

20

- 1 Rượu xúi người nhạo báng, thức uống say gây tiếng ồn.
Ai để rượu hành là người mất khôn.
- 2 Vua thịnh nộ như sư tử rống;
làm vua giận là hại chính mình!
- 3 Tránh được tranh cạnh là điều vinh dự;
chỉ đại đột mới sinh sự cãi nhau.
- 4 Người lười biếng không cày lúc mùa đông,
đến mùa gặt đi xin, chẳng được gì.
- 5 Mưu kế lòng người như giếng nước sâu,
người thông sáng chỉ việc múc lấy.
- 6 Bao nhiêu người khoe nhân khoe nghĩa,
nhưng kiếm đâu ra một người trung thành.
- 7 Một người ngay có lòng chân thật;
để lại phước lành cho cháu cho con.
- 8 Vua ngồi xử đoán, mắt tinh vi,
phân biệt sàng sảy điều gian ác.

- 9 Ai dám bảo: “Tôi có lòng trong sạch,
lương tâm tôi đã tẩy sạch tội rồi?”
- 10 Người dùng cân lường gian trá—
bị Chúa Hằng Hữu miệt khinh.
- 11 Dù còn niên thiếu, tính tình đã bộc lộ,
qua hành vi, biết nó thật hay không.
- 12 Tai để nghe và mắt nhìn thấy—
ấy là quà Chúa Hằng Hữu ban cho.
- 13 Mê ngủ quá, con sẽ nên nghèo khó.
Siêng năng lên, con sẽ được no nê.
- 14 Người mua luôn miệng chê: “Xấu, Xấu!”
Trên đường về lại tự khen mình.
- 15 Vàng bạc ngọc ngà không khó kiếm,
nhưng lời khôn ngoan quý giá biết bao.
- 16 Phải nắm áo hăn vì hăn bảo lãnh cho người
không quen,
Hãy giữ vật làm tin vì hăn bảo lãnh cho đàn
bà xa lạ.
- 17 Bánh gian lận mới ăn thì ngon ngọt,
nhưng vào miệng rồi, thành sỏi đá chai khô.
- 18 Chỉ nhờ hội bàn mới thành kế hoạch;
khi có cao kiến mới động binh đao.
- 19 Người mách lẻo tiết lộ điều bí mật,
con đừng nên giao dịch với người hở môi.
- 20 Ngọn đèn của người chủi cha mắng mẹ,
phụt tắt đi giữa đêm tối âm u.
- 21 Gia tài hưởng hấp tấp,
phước hạnh chẳng bền lâu.
- 22 Đừng vội nói: “Thù tôi, tôi trả.”
Nhưng hãy chờ Chúa Hằng Hữu giải cứu
cho.

- 23 Trái cân non, chiếc cân giả,
cả hai đều bị Chúa Hằng Hữu ghét bỏ.
- 24 Chúa Hằng Hữu dẫn đưa từng bước một,
là người trần, ai hiểu được đường mình?
- 25 Khẩn nguyện với Đức Chúa Trời mà không suy
xét
là cạm bẫy cho chính mình.
- 26 Vua khôn ngoan áp dụng trọng hình,
tẩy thanh phường gian tà.
- 27 Tâm linh con người là ngọn đèn của Chúa
Hằng Hữu,
soi thấu đến những nơi sâu kín trong lòng.
- 28 Chỉ có lòng bác ái, chân thành, độ lượng,
mới bảo đảm được ngôi nước quân vương.
- 29 Trai tráng nhờ sức mạnh được vẻ vang;
bạc lão thành vinh quang vì tóc bạc.
- 30 Những thương tích làm sạch điều ác,
còn roi vọt làm tinh khiết tấm lòng.

21

- 1 Lòng vua như nước trong tay Chúa Hằng Hữu;
Ngài nghiêng tay bên nào, nước chảy về bên
ấy.
- 2 Xét việc làm, tự cho ta phải,
nhưng Chúa Hằng Hữu xét lòng dạ ta.
- 3 Chúa Hằng Hữu muốn ta chính trực, công
bằng,
hơn là đem tế lễ hằng dâng.
- 4 Lòng tự đại, mắt kiêu cường,
cũng là tội lỗi như phường bất lương.
- 5 Trù liệu và chăm chỉ thì no nê thịnh vượng;

- bất cần vôi vàng, thì nghèo đói đương
nhiên.
- ⁶ Gia tài xây dựng bằng lưỡi dối trá,
như hơi nước mau tan, như cạm bẫy tử thần.
- ⁷ Bọn bất lương chối việc công bằng,
lòng gian tà cuốn đũa chúng đi.
- ⁸ Đường lối người phạm tội là quanh co;
việc làm người chân thật là ngay thẳng.
- ⁹ Thà ở nơi góc mái nhà,
còn hơn ở chung nhà với đàn bà hay sinh sự.
- ¹⁰ Người dữ chuyên làm ác,
dù láng giềng, nó chẳng thương xót.
- ¹¹ Khi người nhạo báng bị hình phạt, người đại
trở thành khôn ngoan;
lúc người khôn được giáo huấn, tri thức
người càng tăng.
- ¹² Đấng Công Chính quan sát nhà người ác,
Ngài ném người ác vào tai họa.
- ¹³ Bịt tai khi người nghèo khổ kêu ca,
lúc ta gào khóc gào, nào ai đoái hoài.
- ¹⁴ Quà biếu âm thầm làm nguôi cơn giận;
hối lộ kín giấu khiến thịnh nộ tan.
- ¹⁵ Công lý đem vui mừng cho người lành,
nhưng gây khiếp sợ cho người ác.
- ¹⁶ Người từ bỏ lương tri,
sẽ rơi vào cõi chết.
- ¹⁷ Vui chơi khiến con nghèo nàn;
rượu chè xa xỉ không đưa đến giàu có.
- ¹⁸ Người ác lãnh tai nạn thay cho người lành,
người bất nghĩa lãnh tai nạn thay cho người
ngay thẳng.

- 19 Thà ở nơi hoang mạc,
còn hơn ở chung nhà đàn bà rầy rà, nóng
nảy.
- 20 Trong tay người khôn, tài sản còn lại,
người dại hể có là ăn tiêu hết ngay.
- 21 Hãy công bằng và nhân từ,
con sẽ được trường sinh, công lý, và danh
dự.
- 22 Người khôn tấn công thành trì người mạnh,
triệt hạ pháo đài phòng thủ đối phương.
- 23 Ai kiểm soát miệng, cầm giữ lưỡi,
là người giữ mình thoát khỏi rối reng.
- 24 Người nhạo báng luôn kiêu căng, xác xược;
thái độ lúc nào cũng hợm hĩnh khinh khi.
- 25 Dục vọng của người lười biếng sẽ giết chết
nó,
vì đôi tay của nó không chịu làm việc.
- 26 Người gian tham suốt ngày thèm thường
nhưng người công chính chia sẻ rời rộng.
- 27 Cửa lễ người ác đã là điều đáng ghét;
tà tâm nó còn ghê tởm đến đâu!
- 28 Lời chứng dối tự nó triệt tiêu,
ai nghe theo sẽ bị hủy diệt đời đời!
- 29 Người ác làm cho mặt mày chai đá,
người công chính làm cho đường lối mình
vững chãi luôn.
- 30 Chẳng ai chống lại được Chúa Hằng Hữu,
dù khôn ngoan hay thông sáng, dù thương
nghị mưu kế.
- 31 Người ta chuẩn bị ngựa cho ngày chinh chiến,

nhưng chiến thắng thuộc về Chúa Hằng Hữu.

22

- 1 Danh thơm tiếng tốt hơn giàu có;
còn ân huệ quý hơn bạc vàng.
- 2 Chúa Hằng Hữu tạo nên người nghèo lẫn người
giàu,
dưới mắt Ngài, họ chẳng khác gì nhau.
- 3 Người khôn tránh né nguy nan.
Người dại đâm đầu hướng tới họa tai.
- 4 Ai kính sợ Chúa Hằng Hữu và khiêm nhường
được hưởng danh dự, công lý, và trường
thọ.
- 5 Trên đường người gian tà đầy gai góc và cạm
bẫy;
người muốn giữ hồn mình phải tránh cho xa.
- 6 Dạy trẻ thơ nẻo chính đường ngay,
cho dù đến già, nó chẳng đổi thay.
- 7 Giàu cai trị nghèo,
người vay làm nô lệ cho người cho vay.
- 8 Người gieo bất công sẽ gặt tai họa,
cây gậy thịnh nộ của nó chắc sẽ tiêu tan.
- 9 Ai rộng lòng nuôi dưỡng người cơ cực
sẽ luôn hưởng được nhiều phúc dồi dào.
- 10 Đuổi người kiêu cường đi, xung đột sẽ dứt.
Cũng không còn những tiếng cãi cọ xấu xa.
- 11 Lòng trong sạch, môi thanh nhã,
đức tính ấy, làm bạn của vua.
- 12 Chúa Hằng Hữu bảo vệ người thông sáng,
người dối gian bị Chúa tảo trừ.
- 13 Người lười nói: “Sư tử ngoài kia!

- Nếu ra ngoài, ta sẽ bị giết!”
14 Miệng dâm phụ là cái hố sâu;
chôn vùi người Chúa Hằng Hữu nguyên rửa.
15 Nghiêm trị, răn dạy trẻ thơ,
giải thoát lòng chúng khỏi điều khờ dại.
16 Làm giàu bằng cách bóc lột người nghèo hay
bằng hối lộ,
đều đưa đến túng thiếu cơ hàn.

Lời Nói của Người Khôn Ngoan

- 17 Con lắng tai nghe lời khôn sáng;
mở lòng con đón nhận tri thức ta.
18 Con sẽ vui thích khi giữ nó trong lòng,
và tập trung nó trên đôi môi con.
19 Ngày nay ta đã dạy cho con biết điều đó,
để con đặt hết niềm tin vào Chúa Hằng Hữu.
20 Ta há chẳng viết cho con ba mươi lần,
trình bày lời khuyên dạy và tri thức.
21 Để con tiếp nhận lời chân thật,
và đem lời đó về cho người sai phái con.
22 Đừng bóc lột người nghèo vì họ túng quẫn,
cũng đừng áp bức người khốn khổ nơi tòa.
23 Vì Chúa Hằng Hữu sẽ đứng ra bênh vực.
Ngài sẽ diệt trừ những ai ức hiếp họ.
24 Thấy ai giận, con đừng phụ họa,
khi người nổi nóng, con đừng tiếp tay,
25 để con khỏi học tính nóng nảy
và làm hại cho linh hồn con.
26 Chớ như người ra tay bảo đảm
hoặc bảo lãnh nợ cho ai.
27 Vì nếu con không có gì để trả

- thì chủ nợ sẽ xiết cả đến cái giường của con.
- 28 Chớ dờn ranh giới cũ
do tổ phụ thiết lập.
- 29 Con có thấy người nào cần mẫn trong việc
mình không?
Người ấy sẽ phục vụ trước các vua,
chứ không phải trước người tầm thường
đâu.

23

- 1 Khi con ngồi ăn uống với người quyền thế,
hãy để ý cẩn thận người ngồi trước mặt con.
- 2 Nếu con ham ăn,
hãy để con dao nơi họng con.
- 3 Chớ thềm các món cao lương mỹ vị,
vì của ngon rượu ngọt là cạm bẫy giăng.
- 4 Đừng nhọc công khổ trí làm giàu.
Hãy sáng suốt khôn ngoan biết lúc phải
dừng lại.
- 5 Con có liếc mắt nhìn sự giàu sang,
thì giàu có phù du hết rất mau,
như đại bàng vỗ cánh bay mất.
- 6 Chớ ăn của người có lòng keo kiệt;
cũng đừng thềm cao lương mỹ vị họ mời.
- 7 Miệng mời nhưng lòng họ chẳng muốn con ăn,
điều họ nghĩ mới chính thật con người của
họ.
- 8 Con sẽ phải nôn hết món ăn ra,
và phí cả lời khen tặng con đã nói.
- 9 Đừng tốn công nói với người đại,
vì hấn sẽ khinh thường lời khôn ngoan của
con.

- 10 Chớ dòi ranh giới cũ;
và đừng chiếm đoạt đất người mồ côi.
- 11 Vì Đấng Cứu Chuộc họ là Đấng năng quyền;
sẽ bênh vực họ và khép tội con.
- 12 Chuyên lòng tiếp nhận dạy dỗ;
lắng tai đón nghe tri thức.
- 13 Đừng bỏ qua việc sửa dạy con cái.
Roi vọt không làm nó chết đâu.
- 14 Người dùng roi sửa dạy con,
là cứu linh hồn nó khỏi hư vong.
- 15 Con ơi, nếu lòng con khôn ngoan,
thì chính lòng ta cũng vui mừng;
- 16 Phải, lòng dạ ta sẽ mừng rỡ,
khi miệng con nói điều ngay thẳng.
- 17 Chớ hiềm tị vì người gian được may mắn,
nhưng đem lòng kính sợ Chúa Hằng Hữu
ngày đêm.
- 18 Tương lai con sẽ trong sáng;
hy vọng thành đạt là điều chắc chắn.

- 19 Con ơi, hãy lắng nghe và trở nên khôn ngoan:
Hãy hướng lòng con vào đường chính đáng.
- 20 Chớ kết bạn với người nghiện rượu,
hoặc với người ham ăn,
- 21 vì tương lai họ khó khăn, cơ hàn,
và người mê ngủ sẽ rách rưới toi bời.
- 22 Lắng tai nghe lời khuyên dạy của cha,
khi mẹ yếu già, con chớ khinh khi.
- 23 Phải mua chân lý và đừng bao giờ bán nó;
cũng đừng bán khôn ngoan, học thức, và
lương tri.

- 24 Có con ngay lành, lòng cha mừng rỡ.
Có con khôn ngoan, vui lòng hơn hờ.
- 25 Nguyện cha và mẹ con vui mừng!
Nguyện người sinh ra con được rạng rỡ vui
mừng.
- 26 Con hãy dâng lòng con cho cha.
Để mắt con chăm chú đường lối cha.
- 27 Vì gái điếm là hố sâu,
dâm phụ là giếng thẳm.
- 28 Nó rình rập mọi ngon,
gây cho số người bất nghĩa gia tăng.
- 29 Ai phiền muộn? Ai đau khổ?
Ai tranh cạnh? Ai thở than?
Mất đồ ngẫu, mình thương tích?
- 30 Đó là người chè chén, la cà,
nhăm nháp các thứ rượu pha.
- 31 Chớ mê mẩn nhìn ly rượu hồng, nó đồ đẹp
thật,
nó óng ánh làm sao; tuôn chảy dễ dàng.
- 32 Nhưng rồi ra con sẽ bị rượu cắn như rắn;
nọc độc nó như rắn lục.
- 33 Mắt con sẽ thấy những điều kỳ lạ,
và lòng con đầy dẫy điều xấu xa.
- 34 Con sẽ như người đi giữa biển cả,
dập dờn như thể leo lên cột buồm.
- 35 Con nói: “Họ đánh tôi, nhưng sao tôi chẳng
đau.
Tôi không cảm biết khi bị họ đánh.
Bao giờ tôi tỉnh lại đây
để tôi còn tìm uống nữa?”

24

- 1 Chớ ganh tị người ác,
cũng đừng mong kết bạn với họ.
- 2 Vì lòng chúng đầy âm mưu bạo tàn,
môi nói ra toàn lời nguy hại.
- 3 Nhà cửa xây trên nền khôn ngoan
và được vững vàng do hiểu biết.
- 4 Do tri thức các phòng
được đầy vật quý hiếm.
- 5 Người khôn ngoan là người có sức lớn,
người tri thức lại càng thêm năng lực.
- 6 Đánh giặc phải nhờ mưu khôn ngoan;
muốn chiến thắng, cần nhiều mưu sĩ.
- 7 Với người đại, khôn ngoan là điều cao xa quá.
Nơi cổng thành, nó chẳng dám hé miệng ra.
- 8 Ai mưu tính điều ác,
sẽ nổi danh là người gian xảo.
- 9 Âm mưu của người đại là tội lỗi;
người nhạo báng bị người ta ghê tởm.
- 10 Chỉ người yếu hèn
mới sờn lòng trong ngày hoạn nạn.
- 11 Hãy cứu người bị đưa đến cõi chết;
hãy ngăn bước người lảo đảo đi đến chỗ tử vong.
- 12 Đừng tự nói: “Chúng tôi chẳng biết chuyện gì cả.”
Vì Đức Chúa Trời hiểu rõ lòng người, và Ngài nhìn thấy.
Đấng canh giữ mạng sống con biết rõ con đã biết.
Ngài sẽ báo trả mỗi người tùy việc họ đã làm.
- 13 Con ơi, hãy ăn mật ong vì nó tốt,

- mật của tàn ong ngon ngọt cho miệng con.
- 14 Cũng hãy biết rằng khôn ngoan ngọt ngào cho linh hồn con.
Nếu con tìm được khôn ngoan, con sẽ tràn đầy hy vọng,
và hy vọng của con sẽ không bị cắt đứt.
- 15 Đừng rình rập nhà người công chính,
cũng đừng cướp phá nơi ở của người,
- 16 Vì người công chính vẫn đứng dậy, dù bị ngã bảy lần.
Nhưng chỉ một tai vạ, người ác đã bại liệt ngay.
- 17 Khi kẻ địch sa cơ, con chớ mừng;
khi nó ngã, lòng con đừng hớn hởi.
- 18 Kẻo e Chúa Hằng Hữu không bằng lòng
và ngưng ra tay trừng phạt nó chẳng.
- 19 Chớ nóng lòng vì công việc người ác,
đừng ganh tị khi người dữ thành đạt.
- 20 Đòi người ác không có tương lai;
đèn người dữ nay mai sẽ tắt.
- 21 Con ơi, phải kính sợ Chúa và tôn trọng vua.
Đừng liên kết với bọn người phản loạn,
- 22 vì họa tai sẽ đến bất ngờ.
Ai lường được hình phạt của Chúa Hằng Hữu và vua?

Một Vài Châm Ngôn Khác

- 23 Đây là lời của người khôn ngoan:
Khi xét xử, đừng thiên vị ai cả.
- 24 Ai tuyên bố với người ác rằng “Anh vô tội,”
sẽ bị mọi người nguyên rủa không thôi.

- 25 Ai trách phạt người ác, sẽ được mọi người ưa thích;
và tràn đầy phước hạnh.
- 26 Lời nói thẳng
xuất phát từ tình thương.
- 27 Lo làm ăn trong ngoài chu tất,
rồi hãy tính đến việc cất nhà.
- 28 Đừng vô cớ làm chứng hại láng giềng;
môi miệng con đừng thốt ra lời dối trá.
- 29 Chớ nói: “Tôi báo trả lại điều nó làm cho tôi!
Tôi chỉ tốt với người tốt với tôi thôi!”
- 30 Ta có qua ruộng một người kém siêng năng,
và vườn nho của người ngu dại.
- 31 Cỏ mọc um tùm, gai phủ giăng.
Rào dậu điều tàn nghiêng ngửa đổ.
- 32 Quan sát cảnh ấy, ta để ý,
suy xét, và học được rằng:
- 33 Ngủ một chút, mơ màng thêm một chút,
khoanh tay nghỉ một chút nữa thôi—
- 34 cảnh nghèo đến như kẻ trộm;
bạo tàn, đột ngột như phường cướp tấn công.

25

Những Châm Ngôn Khác của Sa-lô-môn

¹ Sau đây là những châm ngôn của Sa-lô-môn, do triều thần của Vua Ê-xê-chia, nước Giu-đa sưu tầm và sao chép:

² Vinh quang của Đức Chúa Trời là giữ kín một điều gì,
tìm tòi, khám phá là vinh quang của các vua.

- 3 Không ai biết trời cao, đất thấp bao nhiêu,
lòng vua chúa cũng khó dò như vậy!
- 4 Khi khử sạch cái cặn khỏi bạc,
con có vật liệu để chế tạo vật quý.
- 5 Khi trừ diệt người xấu trước mặt vua,
ngôi nước người sẽ vững mạnh nhờ công lý.
- 6 Trước mặt vua, con chớ phô trương,
cũng đừng tranh địa vị với hàng cao trọng,
- 7 Thà ngồi thấp, rồi được nhắc lên cao,
còn hơn bị hạ trước bao nhiêu người.
- 8 Đừng hấp tấp kiện thưa ai cả,
vì biết đâu con phải bị thua.
Khi danh dự tổn thương, con sẽ làm gì?
- 9 Tốt hơn cả là hai bên ngồi đối chất,
nhưng đừng tiết lộ điều gì cho người khác,
- 10 Kẻo đối phương nghe được, lên án con nói
xấu,
và con không thể rút lại được lời mình.
- 11 Lời bàn đúng lúc,
chẳng khác gì trái táo vàng trên đĩa bạc.
- 12 Nghe lời chỉ trích của người khôn ngoan,
là giá trị hơn đeo nữ trang bằng vàng.
- 13 Một sứ giả trung tín làm thỏa dạ chủ mình.
Như tuyết mát lạnh giữa mùa gặt với nắng
hè gay gắt.
- 14 Hứa cho, nhưng chẳng giữ lời,
giống như có mây, có gió, rồi lại chẳng mưa.
- 15 Lòng kiên nhẫn thắng hơn cường lực,
lưỡi dịu dàng bẻ gãy cả xương.
- 16 Con có thích mật ong?

- Cũng đừng ăn nhiều quá, kẻo con phải mửa ra!
- 17 Chớ đến nhà láng giềng thường quá,
e nhàm mặt, người sẽ chán ghét con.
- 18 Lời chứng gian vô cùng hiểm nguy,
hại người chẳng khác nào gươm, tên, và dùi cui.
- 19 Đặt lòng tin vào một người không đáng tin cậy,
chẳng khác gì nhai với răng bị gãy, hay đi với chân khập khiễng.
- 20 Hát xướng trước người đang âu sầu buồn bã,
cũng như lột áo người ngày đông tháng giá,
như đổ giấm vào vết thương.
- 21 Đói cho ăn, khát cho uống,
săn sóc kẻ thù, cho nước họ uống.
- 22 Làm như vậy con sẽ chất than lửa đỏ trên đầu họ,
và Chúa Hằng Hữu sẽ thưởng cho con.
- 23 Gió bắc đem mưa,
nói hành sinh giận.
- 24 Thà ở nơi góc mái nhà,
còn hơn ở chung nhà với đàn bà hay sinh sự.
- 25 Được tin lành từ xứ xa đưa vào,
như được nước mát lúc khát khao.
- 26 Người công chính ngã quỵ trước người gian ác,
sẽ như suối nước bị dấy đục một nguồn nước bị hư.
- 27 Ăn nhiều mật có hại,
tìm vinh quang cá nhân quá cũng không tốt.
- 28 Ai không chế ngự lòng mình, chẳng lo tự chủ,

như thành bở ngỡ không có tường.

26

- 1 Vinh dự đến với người khờ dại,
cũng hiếm như mưa ngày mùa, như tuyết
tháng hạ.
- 2 Lời nguỵên rủa vô cơ chẳng tới đâu,
như chim sẻ bay đi, chim én liệng lại.
- 3 Roi dành cho ngựa, cương cho lừa,
đòn vọt cho lưng đứa ngu si.
- 4 Đừng đối đáp người khờ dại như sự khờ dại của
nó,
kéo con cũng giống như nó.
- 5 Phải dùng lý luận ngớ ngẩn đáp người khờ dại,
để nó đừng thấy như là nó khôn.
- 6 Dùng một dẫn truyền tin tức,
chẳng khác gì tự đầu độc, tự chặt chân.
- 7 Châm ngôn trong miệng người khờ dại,
khác nào chân bại trong thân thể người què.
- 8 Ca tụng người khờ dại
như cột đá vào ná.
- 9 Châm ngôn trong miệng người ngu dại,
như cành gai trong tay người say.
- 10 Mướn người dại, người lang thang làm lưng,
họ sẽ như người cầm cung bắn phá tứ tung.
- 11 Người ngu lặp lại điều khờ dại nó đã trót làm,
như chó mưa ra rồi liếm lại.
- 12 Một người tự phụ cho mình là khôn,
còn tệ hại hơn một người dẫn độn.
- 13 Người lười biếng nói rằng: “Có con sư tử ngoài
đường!
Một con sư tử gầm thét ngoài phố!”

- 14 Cửa xoay trên bản lề thế nào,
người lười biếng cũng xoay trở trên giường
thế ấy.
- 15 Người biếng nhác đặt tay mình vào đĩa,
nhưng rồi thôi, không đưa lên miệng mình.
- 16 Tuy nhiên, hắn tự cho rằng mình khôn ngoan
hơn bảy người thông sáng khác.
- 17 Người đi ngoài đường thấy đám cãi nhau,
vô cố mà can thiệp, khác nào kéo tai con chó
vậy.
- 18 Người nào lừa gạt bạn mình
rồi nói rằng: “Tôi chỉ đùa thôi.”
- 19 Cũng như người điên ném than lửa,
bắn tên gây chết chóc.
- 20 Không có lửa nếu không củi, không dầu,
không bắt bình nếu không nói hành, nói
xấu.
- 21 Người nhanh giận nhạy chuyện rầy rà,
như than, như củi, mau cháy bùng ra.
- 22 Lời rỉ tai như cửa ngon vật lạ,
nuốt vào, thỏa lòng mát dạ.
- 23 Lời hoa mỹ che đậy lòng độc ác,
như lớp men bóng bẩy bao ngoài bình đất
rẻ tiền.
- 24 Người quỷ quyệt dùng lời xảo trá,
nhưng trong lòng chắt chứa gian manh.
- 25 Khi nó nói lời dịu ngọt đừng tin,
vì lòng nó chứa bảy điều gớm ghiếc.
- 26 Chúng nói nhân nói nghĩa đủ điều,
nhưng bộ mặt thật sẽ phô bày nơi công
chúng.
- 27 Ai gài bẫy sẽ rơi vào bẫy,

lấn đá hại người, lại bị đá đè nát thân.

28 Nói dối, nói nịnh người nó chẳng thương,
gây nên tai hại khôn lường?

27

- 1 Chớ khoe khoang về ngày mai,
vì con đâu biết được việc gì sẽ xảy ra trong
tương lai.
- 2 Hãy để người khác khen con, miệng con chẳng
nên làm;
hãy để người ngoài khen, môi con đừng làm
thế.
- 3 Đá thì nặng và cát cũng nặng,
nhưng cơn nóng giận của người đại nặng
hơn cả đá và cát.
- 4 Sự phẫn nộ thật độc ác, cơn giận thật bạo tàn,
nhưng sự ghen tương còn nguy hiểm bội
phần.
- 5 Ra mặt quở trách tỏ tường
hơn là yêu thương lặng lẽ.
- 6 Thương tổn do bạn gây ra, ấy là bởi lòng thành;
còn đáng tin hơn vô số cái hôn của kẻ thù.
- 7 Khi no, chê cả mật,
lúc đói, đắng hóa ngọt.
- 8 Người lưu lạc xa quê hương,
giống như chim lạc bầy bay xa tổ.
- 9 Dầu và thuốc thơm làm khoan khoái tâm hồn,
lời khuyên ngọt ngào của bằng hữu cũng êm
dịu đường ấy.
- 10 Chớ từ bỏ bạn—dù bạn mình hoặc bạn của
cha.

- Lúc hoạn nạn, đừng lo đi kiếm anh em họ hàng.
Vì láng giềng gần hơn họ hàng ở xa.
- 11 Con ơi, hãy khôn ngoan, và làm cho lòng cha sung sướng.
Vì khi đó cha có thể đáp lại những lời chỉ trích xem thường.
- 12 Người khôn tránh né nguy nan.
Người dại đâm đầu hướng tới tai họa.
- 13 Phải nắm lấy áo ai bảo lãnh cho người không quen.
Giữ vật làm tin của hắn vì hắn bảo lãnh cho người đàn bà xa lạ.
- 14 Lớn tiếng chúc phước người hàng xóm lúc sáng sớm,
họ sẽ xem câu chúc đó như lời nguyện rửa.
- 15 Nhà dột trong ngày mưa tháng gió
cũng làm khổ như người đàn bà cãi cọ.
- 16 Bịt miệng nàng, khác chi đưa tay cản gió
hay ngựa tay đưng dầu.
- 17 Sắt mài sắt,
bạn rèn bạn.
- 18 Săn sóc cây vả sẽ được ăn quả;
phục vụ hết lòng, chủ sẽ thưởng công.
- 19 Nước phản chiếu khuôn mặt,
tấm lòng biểu lộ chân tướng con người.
- 20 Mắt đầy tham vọng, chẳng bao giờ chán;
âm ty nuốt người không hề thỏa mãn.
- 21 Lửa dùng thử bạc, thử vàng,
lời khen thử con người.
- 22 Dùng chày giã người dại như giã thóc,
cũng không làm tróc ngu si của nó.

- 23 Hãy biết rõ tình trạng bầy chiên của con,
và phải chịu khó chăm nom đàn súc vật,
24 vì giàu có chóng qua,
và mả miện chẳng trường tồn.
25 Khi cỏ khô đã cắt và cỏ non lại mọc,
và cỏ xanh trên đồi núi được gom về,
26 thì chiên cung cấp cho con quần áo che thân,
và dê sẽ giúp con tiền mua đất ruộng.
27 Sữa dê sẽ dồi dào để nuôi con, nuôi cả gia đình
và luôn cả các tớ gái con nữa.

28

- 1 Dù không người đuổi, người ác cảm đầu chạy,
còn người ngay như sư tử can trường.
2 Khi đất nước loạn lạc, sẽ có nhiều quan chức.
Nhưng nhờ một người hiểu biết và sáng
suốt, nước bền vững dài lâu.
3 Quan chức bóc lột người nghèo nàn,
khác nào mưa lụt quét sạch mùa màng.
4 Người bỏ pháp luật đề cao tội ác;
người giữ pháp luật chống lại người gian.
5 Người ác chẳng lưu tâm đến công lý,
người tôn thờ Chúa Hằng Hữu biết rõ công
lý là gì.
6 Thà nghèo mà ngay thật,
còn hơn giàu mà bất chính.
7 Con khôn ngoan tôn trọng luật pháp;
đưa kết bạn cơn bão, gây nhục cho cha.
8 Tài sản của người cho vay nặng lãi
lại rơi vào tay người biết thương hại người
nghèo.

- 9 Người coi thường, xây tai không nghe luật lệ,
lời cầu nguyện người sẽ chẳng được nghe.
- 10 Ai quyến rũ người lành làm ác,
sẽ rơi vào bẫy chính mình đã giăng,
còn người ngay lành vẫn hưởng phước lạc.
- 11 Người giàu thường tự thấy mình khôn ngoan,
nhưng người nghèo sáng dạ nhìn suốt thực hư.
- 12 Khi người liêm chính nắm quyền, mọi người
đều hân hoan.
Khi người ác nổi dậy, ai nấy lo ẩn trốn.
- 13 Người che giấu lỗi mình sẽ không được may
mắn
nhưng nếu thú nhận và từ bỏ tội, sẽ tìm
được xót thương.
- 14 Người kính sợ Chúa luôn hưởng hạnh phúc,
người rắn lòng bất chính thường bị họa tai.
- 15 Người ác cai trị làm dân nghèo khổ
như bị gấu đuổi, như sư tử vồ.
- 16 Một cai quản ngu dốt lo bóc lột dân mình,
một lãnh tụ muốn tồn tại phải liêm chính.
- 17 Kẻ sát nhân luôn bị lương tâm dày vò, chạy
trốn nơi vực thẳm.
Đừng ai ngăn nó!
- 18 Người ngay được cứu khỏi tai vạ,
còn người gian tà phải bị sa ngã.
- 19 Ai cày sâu cuốc bẫm thu hoạch nhiều hoa lợi,
ai đuổi theo ảo mộng, đói nghèo xác xơ.
- 20 Người trung tín hưởng nhiều phước hạnh,
vội lo làm giàu, hình phạt chẳng thoát đâu.
- 21 Thiên vị là xấu, bất kể lý do gì,

- có người chỉ vì một miếng bánh mà thiên vị.
22 Người tham lam chạy theo của cải làm giàu,
chẳng ngờ nghèo khó bắt chọt theo sau.
23 Đến cuối cùng, người ta sẽ phân định
và biết ơn người nói thẳng hơn là dua nịnh.
24 Ăn cắp cha mẹ mà nói: “Đâu tội vạ gì,”
chẳng khác đồng lõa với người phá hại.
25 Kiêu căng gây tranh cạnh,
tín cậy Chúa Hằng Hữu sẽ được hưng thịnh.
26 Người ngu xuẩn tự thị tự mãn,
ai khôn sáng mới được an toàn.
27 Người phân phát tài sản cho người nghèo
chẳng hề thiếu thốn,
nhưng miệng đời nguyên rửa người nhắm
mắt làm ngờ.
28 Khi người ác cầm quyền, người lành ẩn tránh.
Khi người ác suy đồi, người lành gia tăng.

29

- 1 Người cứng lòng cứng cổ trước lời răn dạy
sẽ suy sụp thành lình không phương chữa
chạy.
2 Người liêm chính cai trị, dân chúng hân hoan.
Nhưng người ác nắm quyền, dân chúng làm
than.
3 Con khôn ngoan khiến cha vui lòng,
người nuôi gái điếm phá hoại gia phong.
4 Vua công minh, nước cường thịnh,
vua tham nhũng, nước mạt vận.
5 Ai nịnh bợ hàng xóm láng giềng,
là giăng lưới dưới chân.

- 6 Người ác bị tội mình sập bẫy,
nhưng người ngay ca hát vui mừng.
- 7 Người ngay tôn trọng quyền lợi của người
nghèo khó;
còn người ác chẳng biết đến quyền lợi đó.
- 8 Người kiêu cường khua mép làm cả thành náo
động xôn xao,
người khôn ngoan làm lắng dịu cơn thịnh nộ
cuồng bạo.
- 9 Người khôn chẳng cần tranh luận với kẻ đại
dột,
vì nó sẽ nổi giận, hoặc cười ngạo nghề không
thời.
- 10 Người trọn vẹn bị bọn khát máu ghen ghét,
nhưng được người công chính quý chuộng.
- 11 Người đại để cơn giận mình bùng nổ,
nhưng người khôn chế ngự nó.
- 12 Nếu vua nghe lời giả dối, dối gạt,
bầy tôi người chỉ là phường gian ác.
- 13 Người nghèo và người giàu đều giống nhau ở
điểm này:
Chúa Hằng Hữu cho ánh sáng để thấy.
- 14 Vua nào xử công minh cho người nghèo nàn,
sẽ được tồn tại với năm tháng.
- 15 Giáo huấn, đòn vọt rèn luyện trẻ thơ,
đưa trẻ phóng túng làm nhục mẹ nó.
- 16 Số người ác càng nhiều, tội phạm càng gia
tăng,
nhưng người công chính sẽ chứng kiến cảnh
chúng suy tàn.

- 17 Muốn hưởng hạnh phúc và tâm hồn được an
tĩnh,
hãy sửa phạt con mình.
- 18 Nước nào không được Chúa hướng dẫn sẽ bị
xáo trộn.
Quốc gia nào theo luật lệ Chúa, hạnh phúc
trường tồn.
- 19 Lời nói suông không đủ điều khiển người giúp
việc,
vì dù hiểu biết, chưa chắc họ đã lưu tâm.
- 20 Con có thấy người nói quá hấp tấp?
Người ngu đần còn khá hơn người nói hấp tấp.
- 21 Nếu nuông chiều người giúp việc từ thuở bé,
lớn lên nó sẽ đòi được kể như người thừa kế.
- 22 Người dễ giận suốt ngày gây gỗ;
người nóng tính lắm lỗi liên miên.
- 23 Tính kiêu căng đưa người xuống dốc,
lòng khiêm tốn đem lại vinh dự.
- 24 Người đồng lõa với kẻ trộm, là gây hại cho bản
thân.
Dù đã thề trước tòa, mà ngậm miệng không
tố giác,
- 25 Lo sợ người phạm là một phạm bẫy,
tin cậy Chúa sẽ được an toàn.
- 26 Muốn công lý, cầu xin Chúa Hằng Hữu,
đừng mong tìm ân huệ của hoàng gia.
- 27 Người ngay ghét việc gian tà;
người gian ghen ghét việc làm của người
ngay.

30*Lời của A-gu-ra*

- ¹ Lời của A-gu-ra, con trai Gia-kê, nói với Y-thi-ên và U-can:
- ² Tôi là người ngu dốt nhất,
và cũng không hiểu biết như người thường.
- ³ Tôi chưa được học sự khôn ngoan,
cũng không có sự hiểu biết về Đấng Thánh.
- ⁴ Ai đã lên trời, rồi xuống đất?
Ai đã góp gió trong tay, bọc biển trong áo,
tạo nên vũ trụ?
Đấng ấy là Ai? Và Con Trai Ngài tên gì?
Xin nói giúp tôi, nếu người biết!
- ⁵ Mọi lời của Đức Chúa Trời đều tinh luyện;
Ngài là tấm khiên bảo vệ người nương cậy
Ngài.
- ⁶ Đừng thêm gì vào lời của Ngài, kéo Ngài bắt
tội,
vì người thêm thắt là người nói dối.
- ⁷ Đức Chúa Trời ôi, trước khi con chết,
xin cho con hai điều:
- ⁸ Giúp con khỏi dối trá, giả hình.
Đừng để con nghèo khổ, cũng đừng cho con
giàu có.
Xin cho con lương thực vừa đủ cần dùng.
- ⁹ Nếu giàu có dư dật, con sẽ khước từ Chúa và
hỏi: “Chúa Hằng Hữu là ai?”
Nếu nghèo khổ, con sẽ trộm cắp, làm ô nơ
Danh Đức Chúa Trời.
- ¹⁰ Chớ vu khống người đầy tớ với chủ,
người sẽ nguyện rửa con vì lỗi con tạo lấy.

- 11 Có người rửa cha,
và không chúc phước cho mẹ.
- 12 Có người tự thấy mình trong trắng,
nhưng chưa được rửa sạch ô uế.
- 13 Có người đôi mắt kiêu căng,
với cái nhìn khinh người.
- 14 Có người răng sắc như gươm,
hàm răng như dao cạo.
- Họ nhai gấu nghiền người nghèo,
ăn nuốt người thiếu thốn.
- 15 Con đũa có hai miệng hút,
chúng kêu gào “Hãy cho, Hãy cho!”
Có ba vật chẳng hề thỏa mãn,
và bốn loài không biết nói “Đủ rồi!”
- 16 Âm phủ,
lòng dạ son sè,
đất không bao giờ đủ nước,
và ngọn lửa hừng.
- 17 Mắt của người chế nhạo cha, khinh bỉ mẹ,
sẽ bị quạ móc đi và phụng hoàng nuốt sống.
- 18 Có ba điều quá lạ lùng—
không, bốn việc dị kỳ tôi không hiểu thấu:
- 19 Đường đại bàng bay trên không,
lối rắn bò trên đá,
đường tàu chạy trên biển,
và đường tình ái giữa nam nữ.
- 20 Còn thêm một điều nữa: Người đàn bà ngoại
tình,
phạm tội xong, chùi miệng nói: “Tôi có làm
gì đâu.”
- 21 Có ba điều làm đất rung chuyển—

- không, bốn việc khiến đất không chịu nổi:
- 22 Người nô lệ làm vua,
người ngu xuẩn no đầy, thịnh vượng,
- 23 người đàn bà ghen ghét lấy được chồng,
đưa tở gái lên làm bà chủ.
- 24 Có bốn loài vật tuy nhỏ bé
nhưng lại khôn ngoan lạ đời:
- 25 Con kiến là loài yếu ớt,
dự trữ thực phẩm suốt mùa hạ.
- 26 Con chồn ít năng lực,
nhưng lại biết ẩn mình trong hốc đá.
- 27 Con châu chấu tuy không có vua,
nhưng chúng bay thành đội ngũ.
- 28 Con thằn lằn mà người ta lấy tay bắt được,
lại ở trong cung vua.
- 29 Có ba dã thú đáng đi hùng dũng đẹp đẽ—
không, bốn loài có nước bước oai phong lắm
liệt:
- 30 Con sư tử, chúa sơn lâm, chẳng lùi bước trước
loài nào cả,
- 31 con công,
con dê đực,
và vị vua khi đi duyệt binh.
- 32 Nếu con vì ngu dại mà tự kiêu hoặc mưu đồ
việc ác,
phải biết xấu hổ, lấy tay che miệng lại.
- 33 Đánh sừa ra bơ
và đâm mũi gậy chảy máu,
cũng vậy, chọc giận sinh cãi nhau.

31

Lời của Vua Lê-mu-ên

- 1 Châm ngôn của Vua Lê-mu-ên, do mẹ vua truyền lại.
- 2 Con ơi! Đứa con mà lòng dạ mẹ đã cứu mang,
đứa con mà mẹ đã khẩn hứa,
3 đừng vì đàn bà mà tiêu hao năng lực,
đừng theo vết xe đổ của các vua chúa.
- 4 Lê-mu-ên, con ơi, vua chúa không nên ham rượu.
Các quan chức đừng đam mê thức uống có men.
- 5 Uống vào, con sẽ quên hết luật lệ,
xâm phạm quyền lợi, công lý của người cùng khổ.
- 6 Hãy đem chất men cho người hấp hối
và đem rượu cho người có tâm hồn sầu thảm.
- 7 Họ uống cho quên đi nỗi khổ,
và cũng chẳng bận tâm đến mọi mối sầu.
- 8 Hãy lên tiếng bênh vực người cô thế;
và biện hộ cho quyền lợi của người bất hạnh.
- 9 Con hãy phán xét công minh,
bảo đảm công lý cho người nghèo yếu.

Người Vợ Tài Đức

- 10 Một người vợ hiền đức, ai có thể tìm được?
Giá trị nàng còn quý hơn châu ngọc.
- 11 Nàng được chồng tín nhiệm,
và thu hoa lợi không thiếu thốn.
- 12 Nàng chẳng làm thương tổn,
nhưng suốt đời đem hạnh phúc cho chồng.
- 13 Nàng bận bịu quay sợi,
dệt dạ và vải gai.

- 14 Nàng giống như con tàu
chở thực phẩm về từ xa.
- 15 Thức giấc khi trời chưa sáng,
nàng sửa soạn thức ăn cho gia đình,
sắp đặt công việc cho các tớ gái.
- 16 Nàng lưu ý một thửa ruộng và mua nó,
với lợi tức làm ra, nàng lập một vườn nho.
- 17 Nàng đảm đang, chịu khó,
và hết sức làm công việc gia đình.
- 18 Thức làm việc đến khuya;
theo dõi giá hàng hóa, để mua bán kịp thời.
- 19 Nàng tra tay vào guồng kéo sợi,
nàng cần cù kéo chỉ dệt tơ.
- 20 Nàng đưa tay giúp người khốn khó,
rộng rãi chăm lo, giúp đỡ người nghèo.
- 21 Không sợ gia đình gặp tuyết giá,
vì sẵn sẵn áo ấm bằng dạ.
- 22 Nàng dệt lấy chăn mền,
áo xống nàng bằng vải gai mịn.
- 23 Chồng nàng được nổi danh,
thuộc hàng nhân vật cao cấp trong xứ.
- 24 Nàng sản xuất áo quần,
đem bán cho con buôn.
- 25 Là người có nghị lực và duyên dáng,
nàng hớn hở nhìn vào tương lai tươi sáng.
- 26 Nàng ăn nói khôn ngoan,
lấy nhân từ làm kim chỉ nam.
- 27 Nàng chăm sóc mọi việc trong nhà,
không bao giờ biếng nhác.
- 28 Con cái chúc nàng hạnh phúc.
Chồng nàng tấm tắc ngợi khen:

- 29 “Có nhiều phụ nữ tài đức,
nhưng nàng trội hơn tất cả.”
- 30 Duyên dáng thường giả trá, sắc đẹp cũng tàn
phai;
nhưng ai kính sợ Chúa Hằng Hữu sẽ được
ngợi ca mãi.
- 31 Cùng được hưởng thành quả của công việc do
tay mình làm ra.
Nàng đáng được ca ngợi giữa nơi công cộng.

Biblica® Thiên Ban Kinh Thánh Hiện Đại™
Vietnamese: Biblica® Thiên Ban Kinh Thánh Hiện
Đại™ (Bible)

copyright © 2015 Biblica, Inc.

Language: Tiếng Việt

Translation by: Biblica, Inc.

Biblica® Thiên Ban Kinh Thánh Hiện Đại™

Copyright © 1982, 1987, 1994, 2005, 2015 by Biblica, Inc.

Biblica® Open Vietnamese Contemporary Bible™

Copyright © 1982, 1987, 1994, 2005, 2015 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Thiên Ban Kinh Thánh Hiện Đại™

Copyright © 1982, 1987, 1994, 2005, 2015 by Biblica, Inc.

Biblica® Open Vietnamese Contemporary Bible™

Copyright © 1982, 1987, 1994, 2005, 2015 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

653cd369-b5a5-59f3-bdc8-c5f5cbbaee8d